

TRANSILVANIA.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Acésta fóia ese câte 2 cóle pe luna si costa 2 florini val. austr., pentru cei ce nu suntu membrii asociatiunei.
Pentru strainatate 6 franci (lei noi) cu porto postei.

Abonamentulu se face numai pe câte 1 anu intregu.
Se abonédia la Comitétulu asociatiunei in Sibiu, séu prin posta séu prin domnii colectori.

Sumariu: Documente istorice pentru Romani. — Literatur'a bisericésca. — Idei pentru filosofi'a istoriei omenirei de Herder aparute la a. 1784—1794. — Unu studiu geologicu prea bine venitu. — Crescerea vitelor. — Penteleu. — Procesu verbalu alu comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, luatú in siedinti'a dela 15 Februarie st. n. 1884. — Bibliografia.

Documente istorice pentru Romani.

(Urmare si fine.)

1775, Novembre 7. Kaunitz càtra Thugut despre comisarii trimisi pentru regularea granitieloru, despre fratele dragomanului Morusi si despre patriar-chulu din Constantinople p. 212.

1775, Novembre 10. Pórt'a dà lui Thugut impartasiri asupr'a cursului lucrarilor de demarcatiune la granitiile Bucovinei p. 213.

1775, Noembre 16. Conceptulu unui reversu, pe care br. Barco ilu dà lui Tahir Aga, pentru a-lu scuti de acusarile voivod. Grigorie Ghic'a din caus'a demarcarii granitieloru dela Suceav'a p. 214.

1775, Novembre 6/18. Ienachi Medelniceru impartasiesce voivod. Ghic'a, cà Pasi'a din Hotin nu cedéza nimicu din tînutulu si impregiurimea cetatii p. 214.

1775 Novembre 17. Thugut raportéza lui Kaunitz despre greutatile, cari s'au ivitu la demarcarea granitieloru intre Siretu si Suceav'a p. 216.

1775, Novembre 17. Thugut càtra Kaunitz, sustiindu cà ar fi bine a nu face Portii propunere in privinti'a emigratiunei Montenegriniloru p. 219.

1775, Novembre 21. Kaunitz càtra Thugut, insarcinandu-lu a starui, cà Pórt'a se dea lui Tahir Aga unu fermanu pentru o din noua intindere a granitieloru pag. 224.

1775, Novembre 26. Kaunitz càtra Thugut, comunicandu-i mesurile luate in afacerea marcarii granitieloru Bucovinene p. 225.

1775, Novembre — Pasi'a din Hotinu Melek Mechmed raportéza lui Reis Effendi despre incidente si greutatile, care s'au ivitu cu ocasiunea demarcarii granitieloru p. 226.

1775, Novembre — Tahir Aga raportéza lui Reis Effendi Raif Ismail Beg despre greutatile care

s'au ivitu la demarcarea granitieloru in districtulu Hotinului p. 228.

1775, Decembre 4. Thugut raportéza lui Kaunitz despre conflictele ivite la demarcatiunea granitieloru, aretandu totodata si modulu, in care ele s'ar puté incongiurá p. 229.

1775, Decembre 5. Kaunitz càtra Thugut, vorbindu despre conflictele ivite la demarcarea granitieloru Bucovinei p. 234.

1775, Decembre 10 si 11. Thugut càtra Kaunitz despre conflictele ivite la demarcarea granitieloru Bucovinei, comunicandu si doue scrisori, un'a dela Br. Barco, alt'a dela voivod. Ghic'a p. 235.

1775, Decembre 22. Kaunitz càtra Thugut despre lucrarile de demarcatiune in Bucovin'a, despre hotiile, care se petrecu in Ardélu si despre presentulu destinatu lui Reis Effendi p. 247.

1776, Ianuaru 3. Thugut raportéza lui Kaunitz, cà este imposibilu a mai intinde granitiile inspre tînutulu Hotinului, dându-se in schimbu o parte din tînutulu Sucevei p. 250.

1776, Ianuaru 18. Thugut càtra Kaunitz despre presentulu datu lui Reis Effendi, despre demarcatiunea granitieloru in Bucovin'a, despre tendentiele Rusiei de a inriuri asupr'a lucrarii spre daun'a Austriei si despre rezultatele acestoru tendentie p. 253.

1776, Februarie 3. Thugut raportéza lui Kaunitz despre hotiile petrecute in Huniedór'a, despre cursulu lucrarilor de demarcatiune in granitiile Bucovinei, despre spriginulu datu de Iacovachi Riso in acésta afacere si despre staruintiele contrarie ale ambasadorului rusescu principele Reppin p. 262.

1776, Martiu 4. Thugut raportéza lui Kaunitz despre conferintiele, pe care le-a avutu cu Reis Effendi si cu Iacovachi Riso in cestiunea inaintarei liniei de demarcatiune pana la Rohatin p. 269.

1776, Martie 18. Thugut raportéza lui Kaunitz despre greutatile, care se punu in calea demarca,

tiunei bucovinene si despre staruintele contrarie ale ambasadorului rusescu p. 271.

1776, Maiu 15. Thugut trimite baronului Barco conventiunea incheiata cu Pórt'a asupr'a statornicirii granițeloru Bucovinei până inspre Hotinu si-i dà instrucțiuni in privint'ă delimitarii p. 278.

1776, Maiu 16. Thugut raportéza lui Kaunitz, cum a isbutitu a incheia conventiunea pentru statornicirea granițeloru si despre midiulocirile folositorie ale lui Iacovachi Riso, ale voivod. Moldovei Ghic'a si ale ambasadorului francesu p. 281.

1776, Iuniu 7. Kaunitz càtra Thugut, multiamindu pentru staruint'ă ce a pusu la incheierea conventiunei pentru delimitarea Bucovinei si vorbindu despre prezentulu pentru Reis Effendi si despre demarcatiunea galitiana p. 284.

1776, Septembrie 17. Tassara raportéza lui Kaunitz despre negociatiunile, in care a intratu cu Tahir Aga pentru liber'ă navigatiune pe riurile Moldovei si despre atitudinea reutaciósa a voivod. Grigorie Ghic'a pag. 285.

1776, Novembre 4. Tassara raportéza lui Kaunitz despre conflictulu dintre Rusi'a si Pórt'a, despre lagarulu turcescu de lângă Belgradu si despre convorbirea sa asupr'a Bucovinei cu ambasadorulu francesu pag. 286.

1777, Aprile 3. Tassara trimite lui Kaunitz scrisórea, pe care voivod. Moldovei Grigorie Ghic'a a scris'o agentului seu Iacovachi Riso asupr'a conflictului de jurisdicțiune cu generalulu Splény, precum si respunsulu, pe care acest'a l'a datu principelui pag. 291.

1777, Augustu 27. Manifestulu imperialu adresatu de càtra comisariulu ces. reg. generalulu Splény càtra locuitorii Bucovinei, provocandu-i a depune juramentulu de supunere p. 298.

1777, Octombře 17. Tassara càtra Kaunitz si càtra generalulu Splény despre juramentulu de supunere, ce au se depuna Moldovenii, cari au averi in Bucovin'a p. 300.

1777, Octombře 17. Tassara raportéza lui Kaunitz despre caderea lui Ghic'a, despre suirea lui Moruzi in domni'a Moldovei si despre pregatirile de resbelu ale Turciloru si ale Rusiloru p. 302.

1777, Novembre 4. Tassara raportéza lui Kaunitz despre uciderea voivod. Moldovei Grigorie Ghic'a, despre negociarile cu Rusi'a, despre pregatirile de resbelu ale Turciei, alaturandu totodata si sententi'a prin care a fostu osanditu voivod. Ghic'a p. 306.

1777, Novembre 7. Kaunitz comunica lui Tassara, cà curtea vienesa nu insista, cà boerii moldoveni se depuna juramentulu de supunere p. 310.

1777, Novembre 21. Kaunitz comunica lui Tassara, cà Bucovenii au inceputu a se supune si dà informatiuni despre capetele de acuzare ale voivodului Ghic'a p. 312.

1780, Februaru — Memoriulu consiliului de resbelu càtra Kaunitz in privint'ă noueloru colonii armenesci din Bucovin'a p. 315.

1780, Februaru 4. Kaunitz dà internunțiului Herbert instructiuni, pentru a starui ca Pórt'a se apere granițele austriace de hotu si pentru a inlesni infiintarea de coloni armenesci in Bucovin'a p. 318.

1780, Aprilu 4. Procesulu verbalu alu consiliului imperialu de resbelu asupr'a organizarii definitive a Bucovinei p. 320.

1781, Decembre 29. Scrisórea lui Raicevich càtra Majorulu de Frisoni despre refugiuulu filoru voiv. Ypsilanti, Dimitrie si Constantin, in Ardélu p. 332.

1781, Decembre 19. Scrisórea voivodului Munteniei Alexandru Ypsilanti càtra generalulu ces. reg. Preiss, rugandu-lu se indemne pé fii sei a se returná acasa p. 333.

1782, Ianuaru 2. Raicevich róga pe generalulu Preiss a retiné pe fii voivodului Munteniei la granița, până se voru luá dispositiuni definitive in privint'ă loru p. 334.

1782, Ianuaru — Scrisórea fratiloru Constantin si Dimitrie Ypsilanti càtra generalulu Eichholz, rugandu-lu se le permita a caletori inainte celu puçinu până la Brasiovu p. 340.

1782, Ianuaru — Scrisórea fratiloru Ypsilanti càtra generalulu Eichholz, rugandu-lu se le permita a merge la Brasiovu p. 342.

1782, Iuliu 9. Raportulu voivod. Munteniei Nicolae Caradja càtra marele viziru despre numirea nelinistitulu Raicevich de agentu imperialu in principate si despre relele urmari, ce póte avé acést'a p. 365.

1782, Iuliu 24. Raportulu internunțiului Herbert despre intentiunea regelui Poloniei de a cere intervențiunea curtiloru din Vien'a, Petropole si Berlinu in conflictulu seu cu voivod. Moldovei Moruzi p. 366.

1782, Augustu 21. Voivod. Munteniei Caradja comunica Portii o descriere amenunța despre afacerile Poloniei si despre negociarile puteriloru europene in privint'ă ei p. 366.

1782, Septembrie 10. Internunțiulu Herbert raportéza despre relatiunile sale cu fostulu voivod Ypsilanti si despre impartasirile facute de càtra elu in privint'ă politicei turcesci p. 368.

1782, Septembrie 10. Voivodulu Caradja raportéza Portii despre cele mai noue constelatiuni politice in Europ'a p. 372.

1782, Novembre 20. Raportulu secretu alu lui Abbé Ayala càtra voivodulu Caradja despre intentiunile ascunse si despre pregatirile de resbelu ale puteriloru europene contr'a Turciei p. 375.

1782, — Internunțiulu Herbert raportéza despre observarile facute de càtra Pórt'a in contr'a purtatii necuvincióse a agentului din principate Raicevich p. 378.

1782, Decembre. Fermanulu padisiahului càtra voivodulu din Moldov'a si acél'a din Munten'a si càtra pasii din Oczakow, Bender si Hotin, ordinandu-le a dà onorurile cuvenite consulului generalu pentru principatele danubiane Iwan Severin p. 379.

1783, Ianuarie 10. Internuntiu-lui Herbert comunica lui Kaunitz raporturile secrete ale lui Abbé Ayala și ale unui corespondentului secretu către voivodul Caradja în privința alianței dintre Austri'a și Rusi'a în contr'a Portii p. 380.

1783, Ianuarie. Raportul secretu alu unui corespondentului anonimului către voivodul Munteniei Caradja despre alianța secreta dintre Austri'a și Rusi'a în contr'a imperiului otomanu p. 381.

1783, Ianuarie. Raportul secretu alu unui corespondentului anonimului către voivodul Caradja despre conflictele curților imperiale cu Pórta p. 382.

1783, Ianuarie. Raportul lui Abbé Ayala către voivodul Caradja despre alianțele secrete ale Austriei în contr'a Portii p. 383.

1783, Aprilie. Fermanul padisiahului către voivodul Alexandru Mavrocordatul privitoriu la plangerile cător-va negociatori din Brasiovu p. 390.

1783, Aprilie 25. Internuntiu-lui Herbert raporteza lui Kaunitz despre fermanul Portii către voivodul Moldovei privitoriu la așerarea negocierilor austriaci p. 391.

1783, Maiu 17. Generalul Enzenberg comunica unu planu despre împartirea Bucovinei în patru directoriate p. 392.

1783, Iunie 10. Regele Prusiei Frederic II. espune ambasadorului Gaffron principiile de urmatu în politic'a turcésca p. 399.

1783, Iunie 20. Raportul secretu alu unui corespondentului anonimului către voivodul Caradja despre alianța proiectata între Rusi'a și Austri'a în contr'a Turciei p. 399.

1783, Iulie 10. Raportul ambasadorului prusianu Gaffron către guvernul seu despre pretensiunile Austriei către Pórta, despre atitudinea Rusiei și despre complicatiunile Hantatarulu Crimeei Șahin-Girai p. 400.

1783, Iulie 24. Raportul internuntiu-lui Herbert, comunicandu în copie scrisorile primite în secretu de către Voivodul Caradja și corespondența dintre regele Prusiei și ambasadorul seu p. 402.

1783, Augustu 3. Regele Prusiei Frederic II. scrie ambasadorului seu din Constantinopolu, Gaffron, despre putința unui resbelu între curțile imperiale și Pórta, fiindu de parerea, că puterile nu voru fi neutre față cu acestu resbelu p. 403.

1783, Augustu 9. Internuntiu-lui Herbert raporteza despre propunerea fostului voivodu Ypsilanti de a fi pe viitoriu folositoriu curții din Vien'a prin serviciile sale, cerendu că respłata de a fi spriginitu în similitudinea sale de a capeta unulu dintre cele doué tronuri din principate p. 404.

1783, Septembrie 25. Kaunitz comunica lui Herbert numirea secretariului Raicevich de agentu ces. reg. pentru principate p. 405.

1783, Octombrie 12. Internuntiu-lui Herbert preținde dela Pórta recunoscerea secretariului Raicevich ca agentu ces. reg. în principatele Dunarene p. 406.

1783, Octombrie 16. Fermanul Portii către voivodul Valachiei Mihalachi Sutio, ordonandu recunoscerea lui Raicevich ca agentu p. 408.

1783, Novembre 7. Agentul ces. reg. Raicevich provoca pe voivodul Moldovei Alexandru Mavrocordat a luá dispozițiuni pentru regularea granițelor la Tykospatak și ilu face responsabilu pentru pedepsirea hotiului ardeleanu p. 409.

1783, Novembre. — Voivodul Moldovei Alexandru Mavrocordat dá agentului seu din Constantinopolu informațiuni despre purtarea necuviincioasa a agentului Raicevich p. 410.

1783, Novembre 21. Not'a verbala a internuntiu-lui Herbert către Pórta în privința plangerilor în contr'a agentului Raicevich p. 411.

1783, Novembre 22. Agentul ces. reg. Raicevich protestéza contr'a nerecunoscerei sale ca agentu de către voivodul Alexandru Mavrocordatul, cerendu a se dá cai pentru a caletori inapoi p. 412.

1783, Novembre 26. Internuntiu-lui Herbert comunica agentului Raicevich plangerile aduse de către voivodul Moldovei în contr'a lui p. 413.

1783, Novembre. — Voivodul Moldovei Alexandru Mavrocordatul dá agentului seu informațiuni despre purtarea vatemetória a agentului Raicevich p. 413.

1783, Decembrie. Voivodul Moldovei Alexandru Mavrocordatul se plange de purtarea ofensiva a agentului Raicevich p. 415.

1784, Martiu 9. Hrisovulu voivodului Moldovei Alexandru Mavrocordatul dispunendu mai multe mesuri în interesulu negocierilor armeni din Austri'a p. 417.

1784, Maiu. — Fermanul Portii către voivodul Munteniei Michailu Sutiú, ordonandu că tractatul comercialu încheiatu cu Austri'a se se respecte și în Romani'a p. 419.

1784, Novembre 30 (Dec. 10). Comitele Osterman comunica ambasadorului Bulhakow în Constantinopolu intervenirea Rusiei pentru Austri'a în conflictulu cu Holand'a p. 420.

1785, Ianuarie 10. Internuntiu-lui Herbert dá agentului Raicevich instructiuni pentru a se face utilu în funcțiunea sa p. 426.

1785, Ianuarie 26. Internuntiu-lui Herbert recomanda agentului Raicevich a interveni în interesulu supusilor austriaci din Moldov'a p. 429.

1785, Ianuarie 26. Internuntiu-lui Herbert raporteza lui Kaunitz despre atitudinea foarte amicala a ambasadorului Bulhakow, despre atentatulul în contr'a consulului general rusescu din Sinope și despre terminarea conflictului dintre Georgi'a și Imerete p. 329.

1785, Februarie 10. Herbert gratuléza pe voivodul Moldovei de suirea sa pe tronulu Moldovei și ilu provoca, că conformu tratatelor de estradițiune se dea pe desertatorii austriaci p. 432.

1785, Februarie 10. Internuntiu-lui Herbert raporteza despre atitudinea ambasadorului Choiseul Gonfi

frier, despre regularile de granitie proiectate de către curtea imperială, despre infiintarea unui consulat prusienesc în principate și despre satisfactiunea ceruta de către Rusia pentru atentatul din Sinope p. 433.

1785, Februarie 11. Internuntiuul Herbert dă agentului Raicevich informatiuni despre convorbirea sa cu vovodul Moldovei, făcându-lu luatoriu aminte mai alesu la afacerea desertorilor p. 435.

1785, Februarie 12. Internuntiuul Herbert dă agentului Raicevich instructiuni pentru a protege numai pe supusii austriaci nascuti în Austria, de a interveni în interesul pastorilor ardeleni și a starui pentru estradarea desertorilor p. 435.

1785, Februarie 12. Internuntiuul Herbert dă agentului Raicevich instructiuni oficiale, recomandându-i a lucra în intelegere cu colegulu seu rusesc, promitiendu că și elu va starui în această privintia p. 437.

1785, Februarie 24. Internuntiuul Herbert stăruiesce prin mijlocirea lui Reis Effendi la marele viziru în cestiunea pastorilor, în acea a desertorilor și în cestiunea despăgubirii poștei jefuite p. 438.

1785, Februarie 25. Adresa marelui-viziru către vovodul Moldovei și acela alu Munteniei, pentru a lua dispositiunile cerute de tractate contr'a hotiloru, resvratitori și altoru criminali refugiatu din Austria p. 439.

1785, Februarie 26. Internuntiuul Herbert dă agentului Raicevich informatiuni în privint'a desertorilor și în privint'a amnestiei publicate tuturor bucovinenilor refugiatu în Moldov'a p. 439.

1785, Martie 30. Estrase din instructiunile date de către imperatulu Iosif II. celoru diece Comisari regesci trimisi în Ungaria, spre a regulă bisericile gr. neunite de deosebite nationalitati p. 442.

1785, Aprilie 6. Memoriulu internuntiuului Herbert către Pórta în privint'a pastorilor, a desertorilor, a vamei și cerendu satisfactie pentru jefuirea poștei p. 444.

1785, Maiu 20. Descrierea primirei, care i s'a facutu baronesei Herbert internuntiuului, cu ocaziunea trecerei ei prin Bucuresci, de către vovodul Munteniei Michail Sutiú p. 445.

1785, Maiu 20. Agentulu Raicevich incunoscintiéza pe Herbert despre sosirea sotiei lui și despre primirea splendida ce i s'a facutu în Bucuresci p. 447.

1785, Maiu 20. Agentulu Raicevich inscintiéza pe Internuntiuul Herbert, că a fostu trimisu unu anume boieru din Moldov'a pentru întempinarea sotiei lui p. 447.

1785, Iuliu — Raportulu lui Abraham Camondo despre pregatirile de resbelu ale Turciloru și despre ordinile date voivodiloru din principate în această privintia p. 448.

1785, Augustu 17/29. Espunerea lui Raicevich privitoare la pretensiunile pastorilor Ardeleni în Moldov'a, pretensiuni recunoscute și de către Domnu p. 448.

1785, Septembrie 12. Raportulu agentului Raicevich către Internuntiuul Herbert despre concediunile facute pastorilor ardeleni, despre purtarea binevoitoare a voivodului Moldovei și despre cestiunea desertorilor p. 449.

1785, Octombrie 1. Agentulu Raicevich raporteza Internuntiuului Herbert despre negociarile sale cu vovodul Moldovei pentru estradarea desertorilor și despre greutatile ivite cu această ocaziune p. 450.

1785, Octombrie 21. Internuntiuul Herbert informeza pe agentulu Raicevich despre negocierea cu vovodul Moldovei în cestiunea desertorilor p. 350.

1786, Februarie 25. Espuneri tabelare alaturate la descrierea Bucovinei trimise de generalulu Enzenberg curtii vieneze p. 452.

1786, Februarie 25. Descrierea politica și economica a Bucovinei facuta de către generalulu Enzenberg p. 454.

1788, — — Manifestulu maresialului comite Lasky către populatiunea gr. ort. din Moldov'a, Muntenia și alte tiri vecine, provocandu-o a remanea neutrala p. 475.

1790, Iuliu 1/7. Propunerea sanctionata de către imperatulu Leopold II. de a se pastrá individualitatea Bucovinei și dupa unirea ei administrativa cu Galitia pag. 477.

1791, Septembrie 9. Scrisórea marelui Serdaru Dimitrachi și a lui Panaiotaki Codrica, trimisi a primu teritoriulu muntenescu parasitu de trupele austriace p. 478.

1818, Decembre 16. Not'a lui Metternich către Cancelaria aulica ces. reg. privitoare la precautiunile și ingrigirile guvernului austriacu în contr'a universitatii din Cracovia și la consideratiunile de recomandatulu residentului ces. reg. la emiterea de pasaporturi p. 480.

1818, Decembre 16. Instructiunile date residentului ces. reg. consulului generalu br. Lipowsky pentru a starui indirectu, că tinerii din Galitia se nu viziteze universitatea din Cracovia p. 481.

Apendice.

1776, Iuliu 2. Conventiune închiata între Pórta și Austria asupra granitiloru Bucovinei p. 485.

1781, Septembrie. — Raportu asupra Bucovinei înainte de ocupare p. 488.

1783, Iuliu 10/22. Tractatu comercialu încheiatu între Pórta și Rusia p. 498.

1784, Februarie 24. Fermanu în favorulu comerçului austriacu p. 513.

1784, Iunie 25. Uriculu voivodului Munteniei Michailu Sutiú, dăruindu monastirei din Vlách-Serai din Constantinopolu dijm'a de vinu dela 27 comune din districtulu Romanatiloru și dela 89 comune din districtulu Gorjului, obligand-o a da o subventiune anuală unui duhovnicu dela spitalulu din Therapia p. 516.

1786, Decembre 4. Fermanulu Padisiachului cãtra voivodulu Munteniei Nicolau Mavrojeni, in favorulu pastoriloru ardeleni p. 518.

1790, Septembré 19. Actu de armistiú incheiatu intre Pórta si Austria cu meitãtiúnea Prusiei p. 521.

1791, Augustu 4. Tractatu de pace incheiatu la Sistow intre Pórta si Austria p. 523.

1796, Februaru. — Hrisovul voivodului I. A. Gr. Ghic'a in favorulu bisericeii din Alah-Serai p. 532.

Literatura bisericesca.

Luptele nevoiesie ale politiceii militante cotescu la o parte totu mai multu discutiunile literarie din press'a nãstra periodica, spre marea dauna a publicului compe-tente. Intre mai multe cestiuni strictu literarie, de prim'a ordine, este si traducerea din nou a cãrtiloru bisericesci. Conclusulu luat mai de inainte de cãtra s. sinodu alu bisericeii ortodoxe romane din Romani'a, instituirea unei comisiuni pentru traducere, votarea speselor necesarie din partea tierei, tãte acestea sunt fapte cunoscutu publicului nostru. Cã de unu anu incãce a urmatu o tacere in afacerea acest'a, care inse a pututu avé prea bine întielesulu, cã comisiunea respectiva lucra in limisce si neturburata prin diverse publicatiuni de care sunt dedati unii ómeni ale face cu timpu si fara timpu, numai cá sè se póta dice cã sciu ceva nou. Acumu inse esí insusi „Ortodoxulu“ organu alu Mitropolitulu primat si exarchu alu Plaiuriloru in Nr. 5 din 5/17 Februaru a. c. cu urmatoriulu articlu, din care pricepetorii de lucru potu se intieléga multe. Acel'a suna:

„Din timpulu de cându s'a facutu traducerea cãrtiloru bisericesci in limb'a romana, s'au facutu mai multe retipariri. cându la Rãmniculu Vilcei, cându la Buzeu, cându la monastirea Némtiulu, cându in Bucuresci sau la Sibiu. Dar la nici o retiparire sau revisuire nu s'a facutu atãta sgomotu, si nu s'a vediutu atãta vointia din partea opiniunei publice, cum s'a facutu si s'a vediutu acum in acésta privintia. Nici nu se scie bine, daca la acele retipariri si óre-cum revisuiri sè se fi intocmitu comisiuni pe cale oficiala. Cu tãte acestea multe din acele editiuni si anume cele mai vechi, se vedu facute cu multa scumpetate: atãtu in privintia corecturei, cãtu si in privintia ortografica.

Ei bine acum, cându insusi sf. sinodu a intocmitu comisiunea si guvernulu fi-a trecut in bugetu plat'a muncii, mica sau mare, asia cum se gasesce, comisiunea are o importantia necontradisa si lucrarile sale voru avea unu locu in istoria bisericeii romane viitóre, credemu de cuvintia a dice câte-va cuvinte la adres'a comisiunei, cu sperantia, cã nu le va luá in nume de reu. Daca in editiunile vechi s'au observatu cu scumpetate regulele ortografice stabilite pe acele timpuri, nu ar fi bine cá acest'a sè se observe si acum, cându comisiunea are misiune speciala, si oficiala, si cându lumea va sta la pãnda, cându va esí la lumina vre-un'a din aceste tiparitari? Si atunci voru fi scrisu ómenii cum voru fi

pututu, si cum voru fi sciutu, fie-care dupa gradulu seu de cultura, dar in cãrtile bisericesci se vede pastrata o norma. Spre exemplu unu Ω nu-lu gasesci scrisu intr'o vorba decãtu in modu uniformu, adeca la inceputulu vorbeloru, in corpulu vorbeloru dupa o vocala, in terminatiúnea or dela genetivu si dativu plural, la finele unoru verbe, in tãte celelalte casuri intrebuintiau O. Am putea spune totu astufeliu si despre celelalte litere ale alfabetulu cirilicu, dar nu este necesariu; necesariu a fostu se aratamu, cã se avea in vedere nisce regule stabilite, adoptate nu numai in cãrtile bisericesci, ci si in alte tiparitari: Ei bine, comisiunea ce ortografia va intrebuintia? Ortografia adoptata de academia? Negresitu cã aru trebui. Ni se va respunde, cã nu este completa, si alii mai pretentiosi póte voru dice, cã nu este buna. Póte, dar daca o autoritate atãtu de inalta pe terenulu literariu nu a pututu pãna acum se ajunga la unu resultat mai bunu, la nisce regule mai precise, se firmu siguri cã trebue se mai tréca inca multu timpu pãna la stabilirea unei ortografii definitive. Daca noi pãna acum nu avemu dictionariu alu limbei romane, si acest'a nu se scie inca daca-lu vomu avea curendu, cãci nu este o lucrare úsiure, dupa cumu erã planitu de doi eminenti barbati, fara culegerea vorbeloru din diferite localitati ale tierei, si inca a costatu pe destinsii Laurianu si Maximu, dar unu dictionariu are se cuprinda vorbele si numai vorbele usitate in limb'a romana si intielese de toti, apoi acest'a va trebui ani pãna se-lu vedemu, mai alesu de va fi la mijlocu si nepasarea, cã traimu si fara dictionariu? Pãna atunci noi credemu cã erã bine sè se adopte ortografia academiei. Acum a cui ortografia va fi? A vre-unei persóne, a vre-unui jurnalulu póte. Dar jornalele au ortografiile lor: „Romanulu“ intr'unu feliu, dar mai mai cá academi'a, „Telegrafulu“ altufeliu, „Binele Publicu“ altufeliu, „Romani'a Libera“ cu totulu altufeliu, si asia la infinitu. Si apoi ce aru fi, si cum ar veni lucrulu, cá intr'o lucrare asia de seriósã sè se intrebuintieze, asia dicendu, o ortografia de strada? Intrebuintieze-se acum ortografia academica, si la alte edituri, cine scie peste cãti ani, se va intrebuintia cea stabilita de academia atunci in modu definitiv.

Afara de acest'a trebue se adaogamu câte-va cuvinte in privintia tiparirii corecte si ingrigite. Daca va luá cine-va in mana cãrtile tiparite in Bucuresci, nu va scie se dica! Sunt tiparite de ómeni cari pricepeau lucrulu si insemnatatea lui, sau de ómeni cu vederi numai lucrative? Si noi n'amu dorí cá din manile unei comisiuni oficiale se ésa o lucrare plina de erori tipografice. Aceste cãrti voru fi in man'a a totu feliulu de ómeni, cu totu feliulu de graduri de desvoltare. Unii voru pricepe erorile si voru pronuntia cuvintele corectu, cei mai multi nu le voru pricepe si voru pronuntia nonsensuri si une-ori chiar utopii, negresitu dupa erorile aflate. Unu cuventu tiparitu gresitu va dá nascere unui sensu infamu si inconscientulu filu va pronuntia fara sãala in publicu, ba inca cu religiositate, cãci se afla intr'o carte santa, dupa care se face serviciulu divinu in biserica.

Intrebamu, bine aru fi atunci?

Póte ne-aru responde cineva: vorbiti in ipotese, si ne-aru intrebá: de unde sciti cá noi nu urmamú asia? De ce anticipati, pâna nu veti vedea lucrulu cum a esitu dela noi? Tocmai atunci se vorbimú, respundemú noi. Prea târziu; mortulu dela grópa nu se mai întórce, nici banii pentru o noua tiparire, nu-i mai dá nimeni. Si apoi cá respunsu mai adaugamú si o poveste a lui Nastratimú Hogeá: Acest'a avea unu omú, care fi aducea apa cu urcióru, si vediendu cá totu sparge la urcióre, a láatu o mészura: cá înainte de a se duce omulu la apa, se-i dea o batae si apoi se-lu triméta la apa. Indata ce a inceputu a face asia, nu mai spargea omulu urcióru. Aici nimeni nu este nici Nastratimú Hogeá, nici aduceóru de apa. Dar atunci ce e? De, mai scimú si noi!

Destulu o maciúca la unu caru de óle.

Acestea amú avutu de disu la adres'a onorabilei comisiuni, si o rugamú respectuosu se cugete asupr'a acestóru doue puncte, si ne va dá dreptate, ba chiar ne va aprobá.

Amú disu de astadata."

Idei pentru filosofi'a istoriei ómenirei, de Herder, aparute la 1784—1794.

(Versiune.)

(Urmare si fine.)

Intregu scopulu esistentiei nóstre este indreptatu spre cultivarea umanitatei; tóte lipsele mai inferióre de pre pamentu au se-i servésca numai ei si se conduca la ea. Facultatea nóstra rationala trebuie se devina ratiune, simtirile nóstre mai fine trebuie cultivate pentru arta, boldurile nóstre pentru libertate si frumosu, simtiemintele pentru filantropia. Sau cá noi nu ne cunóscemú de locu destinatiunea si divinitatea ne insiala cu tóte insusirile atátu interne cátu si externe, (care presupunere falsa nu are intielesu), sau cá noi putemú fi asia de siguri de scopulu nostru, precumú suntemú de siguri despre esistenti'a lui Dumnedieu si a nóstra.

Si cátu de raru ajunge omulu acestu scopu eternu si infinitu aici? La popóre intregi ratiunea sta dejosita sub animalismu; adevéru se cauta pre caile cele mai retacite, éra frumseti'a si sinceritatea, spre care ne creá Dumnedieu se strica prin negligentia si fatiarnicia. Cei mai puçini ómeni au de studiu propriu alu vietiei umanitatea cea asemenea lui Dumnedieu in intielesulu curatu si largu alu cuventului; cei mai multi incepu numai târziu a se cugetá la aceea, si chiar între cei mai buni boldurile cele animalice tragu pre omulu súblimu josu la animalu. Cine dintre muritori póte dice, cá elú a ajunsu timpulu curatu alu ómenirei, carele zace intrensulu?

Asia dara sau cá creatorulu a gresitu tint'a ce ne-a pus-o înainte, precumú si organizatiunea carea ne-a compus-o cu atát'a arta pentru ajungerea aceleia; sau cá scopulu nostru este pusu afara de esistenti'a nóstra presenta si pamentulu este numai unu locu de exercitiu, unu terenu de pregátire. Piresce aci a trebúitu se fia asociatu multu dejosu cu célu înai súblimu, éra omulu in întregulu séu este numai o mica treptá preste animalu. Ma chiar între ómeni a trebúitu se fia cea mai mare deosebire, fiindú pre pamentu tóte atátu

de diferite, éra de alta parte fiindú cá in unele regiuni si stari genulu nostru zace atátu de josu sub jugulu cliniei si alu lipsei. Fia-care animalu ajunge, ceea-ce are de ajunsu in organizatiunea sa; singuru omulu nu ajunge, tocmai pentru cá scopulu séu este atátu de inaltu, atátu de departatu, atátu de infinitu, si elu incepe aici pe pamentu atátu de josu, atátu de târziu si cu atátea pedeci din launtru si din afara. Pentru animalu donulu mamei nature, instinctulu este conductoriu siguru; elu este cá servitoriu in cas'a supremulu parinte si trebuie se asculte. Omulu este dejá cá copilu in acea casa, si are se invetie a cunóscé tóte cáte se tñu de ratiune si umanitate, afara de cáte-va bolduri (instincte) necesarie. Inse elu le invatia neperfectu, pentru cá cu simburile mentei si virtutei impreuna eredesce si prejudetie si moraluri rele si in mersulu séu cátra adevéru si libertatea súfletésca este ingreuiatu de catene, cari datéza dela inceputulu genulu séu. Urmele, cari le-au facutu inaintea lui si impregiurulu lui ómenii lui Dumnedieu, sunt atátu de amestecate cu altele, cari le-au facutu animale si hoti si cari durere, au ayutu mai bunu efectu, decâtu acei puçini barbati alesi de Dumnedieu. Asia dara ar trebú se acusamú provedinti'a (precum au si facutu unii), cáci a lasatu pre omú, asia aprópe de animalu si i-a denegatu acelu gradu de lumina, siguritate si taria, carele fi ar fi pututu servi ratiunei sale in locu de instinctu; inse chiar acestu inceputu miseru este marturia despre progresulu séu infinitu. Omulu adeca are se-si cástige insusi prin exercitiu acestu gradu de lumina si siguritate, cá asia se devina sub conducerea parintelui séu unu petitoriu nobilu prin ostenála propria, si elu vá deveni. Si celu ce sémena a fi omú vá deveni omú; si acelu muguru alu umanitatei, carelo este inghiatiatu prin frigu si uscatu prin caldur'a sórelui, va infiori si va ajunge adevérat'a sa forma si propri'a si deplin'a sa frumsetia.

Si astufeliu putemú dara usioru presupune, ce póte trece din ómenire in ceea lume; aceea este tocmai acésta umanitate dupa asemenarea Dumnedieirei, mugurulu inchisu alu adevératei forme a adevératului tipu alu ómenirei. Tóte cele necesarie pe acestu pamentu, remanu pentru densulu; varulu ce-lu contñu osemintele nóstre fi lasamú pietriloru si redamú elementóru partea lorú. Tóte boldurile sensuali cu cari cá si animalele amú servitu economiei pamentesci, si-au indeplinitu lucrarea; ele aveau se fie la omú motoru pentru cugete si nesuintie mai nobile, si cu acésta scopulu lorú este ajunsu. Lips'a de nutrementu avea se-lu indemne spre lucru, societate, spre ascultare de legi si institutiuni si se-lu lege de unu jugu salutariu si indispensabile. Astufeliu de scopu a ayutu natur'a cu fie-care trebuintia a pamentului; fie-care dintru acesteá avea se fie sinu mamescu, in carele se incoltiésca unu germene alu umanitatei. Ferice, decum-va a incoltitu; sub radiele unui sóre mai frumosu va deveni fióre. Adevéru, frumosu si iubire, aceste au fostu scopulu la care a tinutu omulu prin tóte nesuintiele sale, chiar si nesciindu si adese pre cá atátu de ratacite; se va descurcá labirintulu, voru disparé figurile seducatórie si unulu fie-care va vedé departe séu aprópe centrulu la care duce calea sa, si nu numai atáta, ci tu insati, mama provedintia, ilu vei conduce la acél'a cu mama blanda, iertatórie, sub forma de geniu si amicu, de care áre lipsa.

Destulă atată, că toate schimbările și metamorfozele, pe cari le observăm în regnele inferioare ale naturii, sunt perfecționari, și așa dară avem cel puțin indigitați întru acolo, încât din cauze mai multe eram necapaci de a privi. Flăoarea apare ochiului nostru mai întâi ca un fir de sementă încolțită, apoi ca mugur; mugurul devine boboc (pupu), și abia apoi este flăoarea careă și începe periodă vieții în această economie a pământului. Asemenea schimbări și metamorfosări se întâmplă cu mai multe creaturi, între cari fluturele a devenit un simbol cunoscut. Mai întâi vezi o omidă grețoasă, careă servește numai beldului său de nutrire; vine înseși oră ei și atunci o ajunge o oboselă; se acată de ceva și se învelește; ea poartă de jă în sine firele pentru țesetură velului sau mortuarului, precum și parte din organele ființei sale noue. Acum începe a lucra în elele; puterile organice din launtru lucrează. Metamorfosă merge la începutul încetului și pare nimicire; diece picioră remană pe pielea cădiută și ființa cea mică este încă fără formă în membrele sale. Pe încetului aceste se formează și se ordonează; ci înseși creatura încă nu revine, până ce nu e întreagă; acumă este la lumina, și rapede se întâmplă desvoltarea cea din urmă. — Cinci minute și gingăsiile aripilor sunt de cinci ori mai mari decât erau încă sub velul acoperisului mortuarului; ele sunt dotate cu putere elastică și cu toată splendoarea radiilor, careă există aici sub soare; sunt numeroase și mari pentru a purta creatura că și pe aripi de zăfir. Întrăgă structura este straformată; în locul frunzelor dure cari îi servesc mai înainte de nutriment, acumă gusta nectarul de pre potirul auriu al florilor. Menirea încă îi e schimbată. Cine vedindu omidă, își ar aduce aminte de viitorul fluture? Cine ar cunoște în ambele totu aceea creatura, dacă nu amă și această din experiență? Și ambe aceste existențe sunt numai perioade de viață ale unei și aceeași ființe, pe unu și același pământ, pe carele cercul organic începe în același mod. Ce schimbări frumoase trebuie să existe în sinul naturii, unde cercul ei organic este mai larg și unde perioadele de viață, cari le duce ea în deplinire, cuprind mai mult decât o lume! Spera dară o omidă și nu divină; ai premiu pus înainte-ti, pentru acelă te luptă. Desbracă ce-i neuman; neșuiesc-te spre adevăr, bunătate și frumșetă Dumnediească, așa nu vei greși țintă ta!

Expresiunea lui Leibnitz, că sufletul este iconă universului, cuprinde poate unu adevăr mai profund, decât se îndatină cine-va a desvoltă din ea; pentru că în el se pară a fi ascunse puterile universului, și el are lipsa de o organizație sau de unu sir de organizații, pentru că se-i fie posibil de a le pune pe aceste în lucrare și exercitare. Și preă bunul nu-i va denegă această organizație, și acumă fluide de mână că pre unu copil mic, pentru că se-lu pregătesc pre încetului în credință, că însuși și-a castigat puteri și simțiri pentru cornucopiă plăcerii crescende, ce-lu astăptă.

Chiar acum în catenele sale prezente, spațiu și timp sunt pentru el cuvinte desierțe; ele măsura și însemnă raporturi de timpuri, era nu și de capacitatea lor internă, ceea ce trece pre spațiu și timp, cândă lucrează în deplină sa bucurie internă. De locu și oră ființei tale existențe nu poartă dară grădă; soarele carele-ti încăldiește dină, îți me-

sura locuința ta, ocupațiunea ta pământescă și-ti întunecă până atunci toate stelele ceresci. Indată ce elu apune, apune lumea în formă ei mai măreț; noaptea sântă în careă ai fostu învelitu odată și în careă erăși vei fi învelitu ore cândă, acopere pământul tău cu umbră, și-ti deschide pentru aceea, preceriu splendidele cărți ale nemuririi.

Pământul nu va fi mai mult, pe cândă tu vei fi și în alte locuințe și organizații vei gusta pre Dumnediu și creațiunea sa. Tu ai gustat pre pământul mult bine. Pre elu ai ajuns la organizațiunea, în careă că unu fiu al cerului ai învețiat a căuta preste tine și în giuru de tine. Căută dară alu parăși voiosu și-lu binecuvântă că pre lucră, în careă te-ai jucat că copilul alu imortalității și că pre școlă, în careă prin suferința și bucuria te-ai ridicat barbătu. Elu nu are mai mult dreptu la tine; tu nu ai mai mult dreptu la elu; cu corônă libertății pre capu și încinsu cu brânul ceresc continuă-ti voiosu călătoriă!

Asiadară precum flăoarea stetea ridicată și închidea regnul creațiunii încă neverificate, pentru că în dominiul soarelui se se bucură de primă viață; astufeliu stă omul erăși preste toate cele plecate spre pământ cu statură îndreptată în sus. Cu privire sublîmă și cu mână ridicate stă elu aici că unu fiu al casei, așteptându chiamarea părintelui său.

Lugosi în Novembre 1883.

I. Sonea.

Unu studiu geologic preă bine venit.

Noi amă mai anunțiatu pe scurtu studiul onor. domnului Basiota; îl aflăm înseși din partea noastră atătu de folositoriu, în cătu ne ținem de placută datorie alu recomandă mai de aproape prin reproducerea unor specimen din acela:

Munții apuseni ai Transilvaniei sau studiu geologic asupra structurii munților metalici ai Transilvaniei de Basiliu M. D. Basiota, jude la tribunalul regiu de I-ma instanță din Albă-Iuliă totu odată judecătoria montană din Transilvania. Prețiu 40 cr. v. a. Blăși 1883. Tipografiă seminariului gr. cat.

Opera dedicată amintirii romanilor celoror bravi din munții Abrudului și ai Campenilor în semnu de stimă și aderință.

Lectorelui salută! Cândă mi-amă propus a descrie geologiă munților apuseni ai Transilvaniei de împreună cu regiunea țienutului montan din fostul comitat al Zărandului și alu unei părți însemnate din comitatul Unedorei, nu amă cugetat nice pre departe la greutatele, ce voi avea de a învinge.

Singuru îndemnul, care l-amă simțit trezindu-se în mine de a puteă dă romanilor, cari se ocupa cu lucrări minerari — acestu ramu foarte estinsu alu economiei nationale — o carte scrisă pre cătu se poată esactu și într'unu stilu mai popularu, m'a făcutu a descoperă greutatele, care-mi stă înainte.

A fi avutu nefericirea a nu studiă în toată viața ta la vre unu institutu românesc — ceea ce eu nu mărusezu a mărturisi — și totuși a te adoperă a scrie

romanesce, — si pre câtu se pôte bine — nu este unu lucru asia usioru.

Dar inbetrinindu si cetindu mai multu si cãrti scrise in limb'a romana, la urm'a urmeloru celu ce-si dã siliti'a, totusi pôte deveni bunu scriitoriu.

A folosí inse nisce termini alesi, usitati in literatur'a romana, a dá osebiteloru soiuri de pietrisie nomenclatur'a cea adeverata si usitata de scriitorii cei mai eminenti romani, a folosí terminii cei adeverati si adoptati de geologii nostrii moderni romani, nu o poti face, fara numai cu ajutoriulu de opuri de asemenea natura scrise in limb'a romana.

Io asemenea cãrti ajutatãrie nu amu avutu la dispositiune. In câtu mi-a succesu a invinge acãsta greutate, lectorulu este rugatu a judecã cu indulgentia, pentru-cã tendenti'a mea a fostu cá se ajutu pe poporulu metalurgu romanu a cunósce mai lesne straturile de petrisiu prin care pôte scrutã mai rationabilu si mai usioru dupa metale fine, si pentru-cã cu venitul curatu din acãsta lucrare se pociu marí fundatiunea decedatului meu fiu Emiliu Dionisie Basiota, carea servesce pentru ajutorarea studiosiloru celoru buni din muntii apuseni ai Transilvaniei si din districtulu Naseudului; asia dara nu ambitiunea de a deveni scriitoriu, ci implinirea aloru scopuri sãnte m'au indemnatu a scrie acãsta opera.

Autorulu.

Muntii apuseni ai Transilvaniei.

Rari tñnuturi si puçine tieri din Europ'a se potu mesurã in privinti'a bogatiei metaleloru cu patri'a nãstra Transilvani'a.

O singura si repede privire ce o facemu asupr'a Transilvaniei — acea tierra plina de bogatiile naturei — ne pôte aduce la convingere, cá aci avemu de a face cu multi tesauri ai naturei, pentru-cã: clim'a ei este cea mai sanetãsa, apele ei curgatãrie si cristaline sunt in abundantia, isvãrele de ape minerali de o calitate cá nicairea in alte pãrti ale Europei, contñnu o putere vindecatãria. Muntii pitoresci imbracati de selvele cele mai tufãse, constitue regiunile cele mai romantice; fenatiile estinse si pamentulu celu mai roditoriu, pare cá este intr'adinsu astufeliu planuitu, cá ómenii se-si afle desfatãrea pre elu. Unu poporu sprintenu si laboriosu de unu esterioru frumosu si intr'adeveru caucasicu: vitele frumãse, multimea turmeloru de oi cu lãn'a loru pãna in pamentu, tãte ar fi in stare sè se comprobeze, cá aci este raiulu, si aci isi afle ómenii desfatãrea si indestulirea loru. Unu tñnutu montanu, carui'a abiã poti se-i afli parechia in Europ'a; si pre lãnga tãte acestea bunetati poporulu muncitoriu imbrancesce in cea mai grea seracia!

Cunoscẽndu patri'a nãstra — Transilvani'a — in partea ei cea mai mare, avendu fericirea de a fi locuitu in muntii apuseni ai Transilvaniei preste 20 de ani, unde m'amu ocupatu chiar si cu lucrari minerali in decursu de mai multi ani, ma esercitandu oficiulu de judecatoriu, adese ori si in cause montane, mi-amu propusu inca de multu a-mi face studiile mele geologice, cercetandu si

cautandu structur'a geologica a intregului tñnutu montanu (de mine, bãi) din muntii apuseni ai Transilvaniei, ér rezultatulu studiiloru si esperintieloru mele se-lu depunu intru o descriere pre câtu se pôte de esacta si populara, pentru-cã, pre acãsta cale credu a puté folosí sermanului romanu, si numai pre acãsta cale potu trage folosulu doritu acei'a, cari se interesãza de acestu ramu fãrte esentialu alu economiei nationali.

Aceste studie, aceste cercetari le va puté afli celu ce se interesãza de acestu ramu de sciintia, depuse in acãsta mica lucrare, care o dedicu amintirei romaniloru celoru bravi din muntii Abrudului si ai Cãmpeniloru; pentru educatiunea mea cea romanesca ce o amu primitu in mare parte dela locuitorii acelor'a.

Si cá lucrãrea mea se fia pre câtu se pôte de ampla, tractandu din punctu de vedere geologicu unu tñnutu aprãpe de 200 kilometri patrati, voiu fi silitu se-mi aruncu privirile mele asupr'a intregiloru muntii din regiunea Ariesiului, a valei Abrudului, a Ampoiului si a Crisiului albu, apoi din o parte insemnata a Muresiului, pentru-cã numai atunci vomu puté dice, cá amu tractatu intregulu complexu alu muntiloru apuseni ai Transilvaniei. In câtu mi-e cunoscutu, nu sciũ cá óre-care din literatii nostrii romani, cari apartienũ imperiului austro-ungaru, sè se fi ocupatu pãna aci cu studiile geologice, relative la patri'a nãstra Transilvani'a, ori fia chiar Ungari'a, Banatulu si Bucovin'a, pre unde locuiescu preste 3 miliãne de romani, putemu dice compacti la olalta, cu tãte cá de intre straini se afle o multime, cari au cureieratu tãte coltiurile, tãte piscurile, stancile si tãte vaile Transilvaniei, singuru pentru a-si face studiile loru geologice. Asia spre esemplu unu Kóleseri a edatu pre la anulu 1717 „Auraria Romano-Dacica“ in 237 pag., era Ioanu Seivert a prelucratu acãsta opera intru a dõu'a editiune pre la anulu 1780, ér francesulu Beudaut a compus pre la anulu 1822 o mapa geologica asupr'a Ungariei si Transilvaniei, si in urma Boné, Lill de Lillienbach, Paulu Partsch, Albert Bielz, Born, Fichtel, Esmark, Hacynet, Schönbauer, Becker, Michael Bielz, Akner, Cotta, Posiepn si o suma mare de germani ori francesi.

Dar ori si ce lucrãre mai seriãsa este grea, si cere studie si ostenele amare, lucrulu inse nu este placutu la totu omulu, si pentru aceea cari se ferescu de elu, puçini le sciũ pretiui.

Muntii metalici (de bai) ai Transilvaniei.

O privire fugitiva asupr'a structurei muntiloru metalici ai Transilvaniei, ne este de ajunsu, cá se ne facemu unu conceptu despre varietatea estraordinaria a compositiunei geologice, si despre feliuritele pietrisiuri, cari le aflamu percurgãndu muntii Transilvaniei.

Rtulu Ariesiului, care privitu fiindu in curgerea sa dela apusu spre resaritu cátrã Muresiu, începẽdu din josu de Opidulu Cãmpeni, pãna ce intra in yastele cãmpuri dela Turd'a, formãza din punctu de vedere geologicu, lini'a despartitãria de intre muntii Bihorului si ai Transilvaniei.

Acestu rîu, ti se pare cã voiesce a despartî lini'a pietrisieloru de schistu cristalinicu, care ocure in preponderantia in partea din spre nordu sêu média nópte, de lini'a petrisieloru eruptive, cari au petrunsu compositiunea sedimentale din partea sudica sau meridionale.

Dar pre lãnga tóte acestea, trebuie se constatamu cã aflamu la mai multe locuri, cã atãtu sistemulu pietrisieloru de schistu cristalinicu, cãtu si cel'a alu eruptiveloru, sãre atãtu in drépt'a, cãtu si in stãng'a tiermuriloru Ariesiului, fara de a puté tiné óre-care continuitate mai compacta sau mai mare preste unu teritoriu óre-care mai estinsu.

Celu mai adencu basenu sau cea mai adenca vale, care despica muntii apuseni ai Transilvaniei, este fara indoiala a Crisiului albu, care se pléca dela ostu spre partea vesticã.

Acestu rîu, care-si ia apele sale din cele doue ramuri principale, valea Bulzesciloru, ce isvoresce dela pólele muntelui Gãin'a, si Crisiulu sau valea Buciesiului, care isvoresce din trianghiulu muntiloru apartinetori de comun'a Dupa-Piétra, si ambele impreunandu-se la satulu Buciesiu, compunu rîulu Crisiului albu, care de parte dela Almasiu, pre la mormentulu prefectului si martirului Buteanu intra in Ungari'a propria, este din punctu de vederé geologicu de cea mai mare insemnãtate. In partea nordu-ostica Ariesiulu, care se adapa din cele doue ramuri principale: Ariesiulu micu si Ariesiulu mare, unulu isvorindu din partea nordu-ostica a muntelui Gãin'a si Bihoru, ér celalaltu din partea nordu-ostica a Bihorului si dela Gur'a Aradiei (unu despartimentu bisericescu — crèngu, catunu — alu comunei Albacu), pare cã vrea se dispute insemnãtatea geologica a fratelui seu din partea vesticã.

Cam in punctulu centricu alu despartirii apelor Crisiului albu, alu Ariesiului si alu Ampoiului se ridica maiestaticulu munte „Vulcanulu“, carele ajunge o inaltime de 665 orgii preste suprafaçia marei; dar acésta inaltime dispare façia cu inaltimea formidabila a Bihorului, cu piscurile sale, Zarea Bihorului, Lespediériulu, Curcubeta si Pétra graitoria.

Cautandu dupa compositiunea geologica a muntiloru apuseni, aceea o amu puté impartí in doue regiuni negali, dintre care partea nordu-ostica este compusa in partea ei cea mai principala din gresia carpatina, care dupa tóta posibilitatea se póte ascrie sistemului eocenu.

O parte insemnata a acestei regiuni nordu-ostice, si anume muntii Trascaului, este compusa din varu de Jura si porphiru augiticu sau augitu porphiru, carui'a in partea nordica dela Trascau si pre la comun'a Buru se asociaza o parthia schistu cristalinu.

Acestu schistu cristalinu nu este in nexu cu schistulu muntiloru Bihorului, pentru-cã acestu din urma este despartitu intru o zona destulu de lata de gresia carpatina, si prin conglomerate eocene, care se stracora preste otavale comuneloru Ponorulu Remetiloru, Salciv'a de josu, Satulu nou, Ocolisulu mare si Ocolisulu micu.

In partea meridionala dela Ofenbãia, se ivesc o parthia insemnata de schistu cristalinu, care este incui-

batu cu piétra varósa bombósa, petrunsa cu trachyte varii ba la unele locuri cu basalte si rhyolite, cari strapungu in unele parti tienutulu sau regiunea gresiei.*)

Afara de aceste specii de piétra se afla si pietrisiuri varóse, gresia eocena, preste care se cumuleza tufuri de trachytu si sfarimaturi de trachyte, intocmai cã la Zlatn'a si la Rosi'a montana. — Diurnitatea tienutului sudu-vesticu din muntii apuseni, atãtu siesulu Crisiului albu, cãtu si dealurile din apropierea aceleia, consta din compositiuni tertiarie mai noue.

Acestei compositiuni se asociaza unu ánelu de pietrisiuri de trachite, care este in preponderantia de o cólóre verdia. Acestu soi de piétra l'amu puté numi simplu piétra verde de trachytu sau trachitu verde, carui'a in partea nordu-ostica si sudu-vestica urméza o parthia insemnata augitu-porphyrulu, cu care stau in nexu pietrele de varu de Jura.

Augitu-porphyrulu este acoperitu in partea nordu-ostica de gresia carpatina camu sfarimaciósa, care in partea meridionala este mai puçinu reprezentata, pre cându in partea occidentala augitu-porphyrului se asociaza o cantitate preponderanta de piétra eruptiva, care o numimu Dioritu.

La comun'a Bretea, ce este situata in apropierea Muresiului, mai strabatu unele partie de pétra eruptiva, precum Trachitul si Basaltulu, ér in partea occidentala dela Abrudu in giurulu Vulcanului si pre la comun'a Tomnaticu vine inainte pétra varósa, care apartiene formatiunei de creta.

Acestu mare complexu, de mari si varii insusiri, asupr'a carui'a mi-amu propusu a face acésta descriere geologica, comprobéza pâna la evidentia, pentru ce ne aflamu necesitati a-lu subimpartí in mai multe grupe; si apoi a tractá fiesce-care grupa dupa natur'a compositiunei si structurei sale deosebite.

I. Grup'a muntiloru Trascaului.

Acei munti, cari incepu prin colinele dela comun'a Turu in partea nordu-vestica dela Turd'a, se întindu cã o spinare in directiune sudu-vestica pâna pre la Craiva si de aci in partea occidentala cãtra Ighielu; cum percurge caletoriulu drumulu de tíera dela Clusiu spre Alb'a Iuli'a, si arata piscurile loru cele góle si plesiuve (Pétra Cetei, Pétra Craivei) compuse din pétra varósa, in mai multe locuri.

O privire mai de aprópe, o cercetare mai exacta ce o face omulu la mai multe puncte, si anume la curmaturile acestei catene de munti si pre unde ríuletjile, si paraietele si-au taiatu calea in directiune ostica spre Muresiu, afla numai de cãtu, cã augitu-porphyrulu si gresi'a vine la ivéla, de si caten'a intréga si inaltimea deluriloru este compusa eschisivu din pétra varósa.

Ríp'a délului, ce se ridica din valea miocena dela Turu, care incungiura cóst'a muntelui, ne arata cã este compusa din pétra varósa. Acésta rípa este despicata prin valea ce curge dela Turu spre Copandu. Acésta

*) Gre-si-a, se dice pe airea si Cúte.

despicatura, este cea dintai taiatura, prin care ap'a si-a facutu cursu liberu printre paretii cei de pétra varósa.

A dóu'a taiatura este ceea a vanei Petridului, care se scurge prin asia numit'a: Chiaea a Turdei.

Patri'a acestoru munti, nu este asia formidabile, asia gigantica, cá ceea ce se ridica in partea meridionale la esirea Ariesiului dintre munti, incependu dela satulu Stu-Mihaiu si Cetatea (vulgo: Varfalau) in susu; pentru-cá spre esemplu, pisculu din partea orientale dela Trascau, numitu Pétr'a-Secuiului, pre vârfulu cărui'a se afla ruinele cetatiei aparate de secuii colonisati in scaunalu Ariesiului pe timpulu regelui Bel'a alu IV-lea, ajunge un'a inaltime de 592 orgii.

Muntii, ce se intindu in apropierea Trascaului, au o formatiune mai plana, cu ridicaturi domole si acei'a se despartu in doue catene paralele, cari le despica peraulu ce trece dela Trascau in partea nordica pre la Buru si se varsa in Ariesi.

Celelalte parae, cari se aduna la comun'a Vale, spargu muntii Trascaului in directiune sudu-vestica si se varsa din susu de Aiudu in Muresiu.

De aci spre sudu se ridica muntele Pelesiu, care in societate cu altii mai mici, compune trunchiulu celu formidabile alu Butanului, care este compus in partea lui cea mai esentiala din piétra varósa.

Acestu munte este taiatu sau desplicatu prin chiaea Remetiloru, care conduce valea Mogosiului pre la Teusiu in Muresiu.

Estinderea acestui munte spre sudu-vestu se terminéza cu muntele Petr'a Cetei, care se ridica cá unu fundu mare de caldare pâna la o inaltime de 644 orgie preste suprafaçi'a marei.

In partea meridionale dela Petr'a Cetei se afla Chiaea Galdei de susu sau a Intregaldeloru, prin care se stracóra ap'a ce curge din directiune vestica dela pólele muntelui Negrileas'a, si trecéndu spre ostu prin strimtórea Galdei de susu, se varsa spre sudu in Muresiu.

La acésta strimtóre se afla cele mai invederate urme ale stapanirei si domniei Romaniloru, chiar de pre acelu tempu, cându navalise in patri'a nóstra gintea Gepidiloru, si din caus'a acést'a, nu potu se nu me abatu la acestu locu dela studiulu meu geologicu, si se nu trecu in cátu-va si pre terenulu istoricu, pentru-cá chiar si acuma se mai afla ómeni destulu de seci la creeri, carii ne disputa locuinti'a nóstra stravechia pe aceste locuri, si ne ar deduce inceputulu istoriei nóstre, fie chiar si dela Timur, numai nu dela romanii antici, si pentru-cá Chiaea Intregaldeloru nu o amu aflatu descrisa pâna acilea nicairea, pre lângá tóte cá merita cá se o cunósca publiculu romanu.

Cei doi munti, Muncelulu si Berbecelulu compusi din piétra varósa, isi arunca piciórele loru in osebite directiuni. Din aceste picióre doue se paru a fi stelpii portei dela caldarea cea mare, care se afla incungiurata de muntii Lupsiei Ponorului, ai Salciueloru, ai Bedeleului, in partea nordu-ostica, si ai Bucumaniloru, Fenesianilor, Ighiului si ai Benicului in partea vestu-sudica.

In centrulu acestoru munti, se vede cá au locuitu si mai locuiesce pâna in diu'a de astadi, unu poporu

de unu esterioru frumosu si de o statura mai multu inalta de cátu midiolocia, care de 17 seculi si-a pastratu si aparatu vét'r'a stramosiésca, pentru-cá la timpulu de mare perichu isi inchidea portile sale naturali pe unde se scurgu apele, pe o cale artificiósa, si apoi ridicandu-se pre munti se apará de invasori.

O asemenea ineuietura este si se afla pâna in momentulu de fatia si la chei'a Intregaldeloru, care atátu din susu de Gald'a de susu, cátu si la Intregalde devenindu totu mai strimta, la unele locuri ap'a se stracurge numai printre o pórtá de celu multu 3 orgie la-time ori largime, ér paretii din drépt'a si din stâng'a ridicându-se la o inaltime colosala compusa din stanci varóse, impedeca pre celu ce voiesce a patrunde mai departe.

Cá se ajunga omulu la Intregalde, délulu Giógiului, Ponoru-Remeti, Mogosiu, Cojocani, Miclenesci, Birlesci, Mamaligani si Geogelu, sate cu o poporatiune de vre-o 20,000 sufete, cari au formatu óre cându-va o republica, trebe inomisse se între ori prin chei'a Galdeloru, ori prin chei'a Remetiloru, dintre cari cea dintai atátu in cóst'a drépt'a, cátu si in cóst'a stanga este sapata ori taiata in stánca la 5 locuri, sapatura in departare un'a de alt'a cam de 3 orgii si tóte in forma perpendiculara din susu in josu, si purtate de vis-à-vis un'a cu alt'a dupa tóte regulele simetriei, si pâna la o afundime cam de 2—3 urme.

Dupa cum ne amintesce traditiunea poporului, antecesorii acestui poporu munténu aplicá in taiaturi sau sghiaburi ori sapaturi unele blane de suluri gróse de lemn, cari le cioplea in patru dungi, si avea o grosime dela 3—4 urme. Aceste le incapuá un'a preste alt'a intr'o taiatura si ceeaalta, si pre acésta cale cladea 5 paretii, alu căroru interioru ilu impleau cu petrii si pamentu pâna la o inaltime de mai multe orgii.

Pre acésta cale inchidiendu cursulu apelor dela Intregalde, ap'a stagná, si din susu de zegazuri se formá unu lacu inmensu, care se putea oprí pentru mai multe dile ori chiar si septemani si venindu perichulu, sau apropiandu-se inimicii, dá deodata apeii cursu liberu, si pre acésta cale causá pentru intregu teritoriulu dela Gald'a de susu, in josu pâna la Muresiu esundatiunea cea mai teribila si astufeliu alungá ori-ce aghesori dela parietii fortaretiei loru naturali.

Astufeliu ne naréza poporulu, cá poporulu Remetieniloru a alungatu de multe ori popórele barbare, cari au navalitu in patri'a nóstra, ér preotulu Ioanu Popu Birlea, carele acum e mortu, imi spunea adeseori, cá pre cându ámblá elu la scóla in Blasiu, si caletoriá dela Mogosiu preste Intregalde, la loculu celu descriemu acuma se affá o tabla de marmura dela Ampoiti'a, pre care se mai putea cetí urmatórea inscriptiune cu litere latine:

ACCI NOI RAM
BAR I GEP. CCCCLXIX
care inscriptiune s'ar puté descifrá in urmatórele: „Act (daturamu) noi (ucise)ramu (nimiciramu) (poporulu, republic'a, ori ducatalu Remeteniloru) bar(bar)u Gep(idi) 569”

Mai târziu această tablă — pop'a Birlea: âmbra la scôla pre la anulu 1838—1840 — a fostu de mân'a unui inimicu alu gîntei romane sfarimata, si delaturata, ér loculu ei distrusu astufeliu, câtu si in anulu trecutu cautandu si întrebandu dupa loculu, unde ar fi fostu asediata, nime nu mi-a pututu dá ôre-care deslusire.

Ori cum se fia, preotulu celu onorabilu, care portá multa stima pentru mine, nu a avutu cauza cá se-mi enareze minciuni, elu îmi istorisiá această cu atát'a pietate, in câtu nu cutezu a dubitá in adevverulu asertiuniloru sale, cu atát'a mai vèrtosu, cà-mi spunea, cà poporulu romanu din acestu tînutu a avutu din vechime nesce drepturi, pe cari le-aru fi nimicitu acei ce au subjugatu succesive intregu poporulu romanu, ér devenindu cu timpulu iobagi la episcopi'a rom. cat. de Alb'a-Iuli'a, au purtatu batai formale pâna ce i-a subjugatu de totu.

Nefindu obiectulu scrierei mele istoricu sau limbisticu, lasu tes'a acést'a studiului celoru mai competenti, si cu permisiunea onorabilei lectoru trecu dela această parte fôrte interesanta, la firulu lasatu alu studiiloru mele geologice.

In regiunea muntiloru Muncelului si Berbecelui se afla unu siru de stânci varóse, cari sunt despartite unele de altele prin straturi intregi si compacte de gresia. — Gresia este petrunsa intr'o mesura mai mare sau mai mica cu augitu porphyru, si la unele locuri chiar si cu trachyte, cari au o nuantia esterióra sura sau verde-négria, intunecósa sau simplu négra etc.

Crescerea vitelor.

Interesulu ce vedemu cà s'au desteptatu pentru nobilitarea vitelor chiar si la clasa privilegiatiloru, diferitele societati din capitala, precumu si depositoriile de armasari si tauri din partea guvernului in diferite puncte ale tierii spre scopulu acest'a, ne dau sperantia, cà cestiunea nobilitarei vitelor au ajunsu a fi o necesitate recunoscuta de toti ómenii, cari dorescu bunastarea si fericirea poporului tieranu.

Adeca s'au convinsu si aristocrati'a privilegiata, cà tieranulu romanu, care ér suferitu pre acestu pamentu stramosiescu, numai pâna cându cereau interesele tierii, merita o alta sórte, merita cà dupa ce contribue cu bani si sânge la tesaurulu statului, se i se dea tóte midiulócele posibile pentru a i se ameliorá starea materiala dejá scapatata. Si apoi este unu adevveru recunoscutu, cà sorginta principala pentru de a se inavuti tieranulu este lucrarea pamentului si crescerea vitelor.

Unde pamentulu este mai puçinu fructiferu, tieranulu se ocupa mai multu cu crescerea vitelor; si unde pamentulu este mai fertilu, acolo tieranulu cultiva mai multu pamentulu, ocupatiunea lui de predilectiune eredita dela mosi stramosi si scaldata de numerate-ori cu vali de sânge.

Cultivarea pamentului, precumu si crescerea vitelor la popórele civilisate au progresatu spre perfectionare mai multu sau mai puçinu, dupa cumu adeca au fostu respectivele popóra protegiate sau impededate de càtra gubernele lor.

Se vedemu, ce s'a intemplat cu poporulu romanu, de cultivarea pamentului si crescerea vitelor au ramasu inca totu in stare primitiva si nu au facutu progresu cá alte popóra civilisate?

Daca aruncamu o privire preste trecutul poporului romanu, trebue se constatamu, cà trecutul au fostu pentru elu fôrte vitregu, amaru si durerosu. Pamentulu lui stramosiescu au fostu de nenumerate ori calcatu, pradatu si devastatu de popóra barbare. Vitele lui au fostu mánate de acestea popóra, casele si cladirile lui economice erau date prada focului, éra elu isi puté salvá viétia numai in ascunsaturile codriloru. Dupa-ce acestea popóra se departau din tíera, lasandu totulu devastatu, atunci romanulu se desascundea éra din ascunsele codriloru si apucá córnelu aratrului in mâná pentru cultivarea pamentului, lucrandu trei patru dile pe septemana boierului, a càrui proprietatea ér elu. Pututau fi, ací vorba de progresu in cultivarea pamentului si crescerea vitelor? Respunsulu urméza de sine cà nu.

Dupa-ce au strabatutu si la poporulu romanu radiiele civilizatiunei, dupa ce au sositu si pentru elu „diu'a cea de multu dorita“ (1848), lantiurile ruginite ale sclaviei seculare au trebuitu se cada si de pre bratiale lui. De atunci ce e dreptu, poporulu romanu au facutu progresu spre civilizatiune mai multu cá ori-care altu poporu intr'unu intervalu asia scurtu. Asia si-a ridicatu bisericu si scóle din materialu solidu in loculu celoru de scanzuri si nuiele. Si-au datu copiii la scóla, de si-au formatu o inteligintia destulu de respectabila. S'au formatu asociatiunea transilvana pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, care da ajutore studentiloru orfani si eleviloru de meserii. S'au colectatu mai multe sute de documente la istori'a patriei etc. Tóte acestea sunt semne destulu de convingátore despre vitalitatea poporului romanu.

Daca nu s'au facutu mai multu, caus'a este de o parte, lips'a de midiulóce, de alt'a cà mai sunt si intre romani inca multi de acei'a, cari totu tînu la dis'a: „cumu au traitu tatalu meu, voi tráf si eu.“ Adeca se mai ceru si la noi cei patru dieci de ani ai lui Moise, cá se crésca o generatiune cu totulu nóua, streina de prejudetiele betraniloru.

Dupa acestea premise, se revinu la tem'a ce mi-amu propusu, adeca la crescerea vitelor. Dara nici vitele nu sunt dóra destulu de bune cu care ne nutrimu? Îmi voru reflectá póte unii din economii nostri. Dóra voiú cá se tinemu cai de cei mari husaresci, cá cându aru cadé unulu josu, se aduni câte 4—6 ómeni cá se-lucriá dice. Nu, cai de acesti'a nu voimu nici noi! *)

*) Rassele de cai trebue se fia cunoscute si studiate nu numai dintru o tíera, ci daca s'ar potea, din tóta lumea. Cãii nostri husaresci nu sunt de soiu mare, ci de micu, de aceea husarimea inca se numesce calarime usióra. Cu totu alt'a este rasa cailoru mari numita de Holstein, dupa càrú germanii isi incarca carale loru cu câte 40 de maji dupa câte doi. Cãii mai usiori decátu aceia, dara grei pentru noi sunt de ex. cei dela tunari.

inse, că în locul unora martioge de cai ce se vedu pe tîer'a ăltului mai în tôte satele, sè se crèscă o rasă de cai mai nobilă, mai ridicată. Si acèst'a cu atăt'a mai virtosu, căci folosulu ce-lu aduce la vendiare, o rasă de cai mai nobilă, mai ridicată, întrece pe departe alu ăceloru de rasă inferiōră. Ēra nutrementulu consuma asemenea cei mici că si cei mari. Unu esemplu despre pretiulu vendiarei cailoru ne va limpedi mai bine asertiunea nōstră. Unu calu de ras'a inferiōră se vindu cu pretiulu bagatelu de 40—60 fl. Amu vediutu inse vendiendu-se si cu cāte 20—30 fl. si inca cai tineri. Unu calu de ras'a midiulocia, cum sunt în fundulu regescu, se vindu cu cāte 80—120 fl. Ēste apoi o rasă superiōră acestoru dōne, asia numitii: „cai domnesci“, cum le dice poporulu, cari se vendu cu pretiulu de 100—300 fl. unulu, inca si mai scumpi. Ce diferentia între acèsti'a trei rase de cai si între pretiurile lor!

Dintre acèstea trei rase (soiuri) de cai, care ar fi mai recomandabilă pentru poporulu tieranu? Noi suntemu de opiniune, că deocamdata unde esista totu cai de cei merunti, sè se înlocuiescă cu de cei mai mari, Ēra unde sunt de rasă midiulocia, sè se înlocuiescă pre încetulu cu de cei mai frumoși. Si cum sè se facă înlocuirea acèst'a? Ēta cum! Sunt inca multe comune, unde nu se afla armasari de rasă ceva mai nobilă si unde epele concepu totu cu manzoci de doi multu trei ani. Resultatulu l-amu vediutu mai susu.

Deci pentru încungiurarea acèstui reu aru urmă, că comunele respective sè-si cumpere cāte unu armasariu de rasă ceva mai nobilă. Dara pre ce? Imi voru reflectă unii! căci si asia comunele sunt înglodate în datori, de nu mai știu unde le sta capulu. Bine! dara apoi asia nu ne este ertatu a mai sta, dacă voimu sè nu ne înglodamu si mai tare. Unde comun'a nu pōte în nici unu casu asi tîné unu armasariu mai bunu, acolo locuitoriloru respectivi nu le remane alta cale, decātu a se duce în comunele vecine, unde se afla de acèstea solvindu o tacsă anumită. Si acèi economi, cari nu facu nici acèst'a, nu-si voiescu binele lor propriu. Dacă undeva se pōte aplică mai bine proverbulu: scumpulu multu perde... apoi aici își are chiar locul seu.

Dupa acèstea observari despre calu se revenim puçinu la animalele rumegătore boulu si vac'a si se vedemu, dacă acèstea animale sunt destulu de bune pentru a nu mai trebui nobilitate? Si la acèstea animale ne apară trei clase că si calulu. Sunt adeca vaci merunte cu cōrnele mici si înainte numite mocanitie (muntenesci). Apoi vaci midiulocii, de cari se afla mai multe în Transilvani'a si vacile numite Svitier'a; acèstea sunt cele mai bune de lapte.

Si la acèstea animale mai e inca multu de doritu în privinti'a nobilitarei. Adeca tauri frumoși si binefacuti se-si procure comunele respective, dacă voiescu se scape odata de atâtea vaci slabe si nesănătose.

Din partea directiunei bunurilor erariale dela Fagarasiu s'au facutu, dacă nu me însielu, însiintiare, că comunele, cari se oferescu a prestă cu lucru anumitu la erariu, li se dau în schimbu tauri de rasă nobilă. Ēta

unu midiulocu prin care comunele pre lângă prestatiune în lucru isi pōtu procura taurii cei mai frumoși. Se avemu numai volntia mai multă, apoi tôte se potu face bune si folositoare pentru noi insine.

Nutrementulu acestoru animale consta var'a din érba, pre carea își-o aduna ele de pre câmpu, unde mergu spre pasiunare. Asia dara var'a își iau ele nutrementulu si aterna fōrte multu dela calitatea si cantitatea lui, că vitele se devina grase si frumoșe, sau se remana slabe si urite că si érn'a. Var'a nu amu avé dara alta reflesiune contr'a nutrementulu viteloru, decātu că unii economi le dau prea puçina sare, cu deosebire primavar'a cându érb'a e fōrte dulce, din care cauza vitele se bolnavescu de multeori. Amu vediutu adeca economi, cari au cāte 6—10 vite si nu consuma mai multă sare, că 20—30 punti pre anu; pre cându acèsta cantitate abiă e de ajunsu pentru un'a multu doue vite. Audi aci, atâtea sare pentru o vita! Voru esclamá unii din economii nostri! Dă cine voiesce se aiba vite frumoșe si sănătose, trebuie se le dea sare celu puçinu de doue ori pe septemana, prin care nutretiulu li se face cu multu mai gustosu.

Dupa acèstea se ne întorcemu puçinu la nutretiulu viteloru din grajdu si apoi se finim cu reflesiunile nōstre, lasandu locu altor'a mai esperti că noi în economia, cu continuarea lor. Nutretiulu viteloru érn'a consta din fenu, otava, paia, foi de cucuruzu s. a. Asia dara totu nutretiulu uscatu; de aceea trebuie se li se dea cātu se pōte mai de desu laturi calde, sarate, cu deosebire la vacile fetate. Dara si fenulu mestecatu cu paia cându li se dă, aru fi cu multu mai bine dacă s'aru taia meruntu, prin care lucru se ajuta multu mistuirea. Sunt unele instrumente spre scopulu acèst'a, prin care paieale si fenulu se pōtu taia fōrte meruntu. Cātu de bune aru fi astufeliu de instrumente si pentru economii nostri! Numai firesce, că la astufeliu de instrumente se recere lucru, care facendu-lu multi din economii nostri, nu aru mai avé timpu se siéda tōta diu'a în cărciumă, Ēra vitele se zaca în grajdu în gunoiu, înglodate până pre cōste si se-lu curatie numai cându nu mai potu intră vitele în grajdu*). Dă! voindu unu economu a grigi érn'a de nutretiu numai la 4—6 vite, nu-i mai remane multu timpu că se siéda si în cărciumă, ci elu are ocupatiune continua împregiuru de vitele sale, că se le nutrèsca, se le curatie grajdulu de escremente în tōta diu'a, se le tiesale (perie) si cându e caldu se le spele, se nu le lasă cum amu vediutu destule vite, că dupa ce le scōte din grajdu se punu de se fréca până ce de multe ori le dă si sângele.

Cu unu cuventu, dupa ce avemu vite, se le scimă si nobilită (cresce) si grigi, dacă voimu se avemu folosulu mai mare dupa ele. Aru fi se mai amintescu unu casu destulu de regretabilu, ce amu vediutu la unii din

*) Barbaria adevărată si adevăratia de lenă criminală este acèsta în totu coprinsulu tieriei. CREDU ŐRE ŐMENII, CĂ viteloru nu le pōte si că nu se potu bolnăvi de gunoiulu propriu? De ce trebuie este tiesal'a, per'a si ap'a? Red.

economii noştri, cã adeca impovarãza vitele prea preste mesura si le maltratãza, dupa care de multe ori vitele se bolnavesc si moru *). Apoi totu ei alãrga in stãng'a si drãpt'a, se tãnguescu (lamentãza), se ducu la pascãlitori si la vrajitori, cã adeca nu aru fi bunu loculu unde siedu, cã fi aru fi aruncatu, si cãte verdi si uscate. Ceea ce ne mãngaie in privint'ã acãst'a e, cã ómeni nauci de acestia sunt puçini.

Amu observatu, cã inteligint'ã romana, ce traiesce in nemidiulocita apropiere de poporul tieranu, au facutu esperientia, cã atatu nobilitarea viteloru, cãtu si instrumentele moderne din economi'a rurala sunt de preferitu celoru vechi. Deci se avemu inca rãbdare cu intieleptii pamentului! Se nu pretindemu a secera indata dupa ce amu semenatu. Se invetiamu patientia dela mam'a natura, carea nu face salturi.

Ioanu Georgescu,
inv. dir.

Penteleu.

MORMENTULU FETEI.

(Legenda).

Susu pe munte 'n Penteleu,
Cãndu e viscolulu mai greu,
Cine crivetiulu infrunta
Si pe golu pustiu s'aventa?!
Cine 'n pisculu celu inaltu
Ca vulturii dã asaltu?
Nu e óste romanãsca,
Ci e cãta haiducãsca,
Ce 'ntr'o nãpte a rapitu
Si'n paduri s'a retacitu
Cu mari cai si-albe mióre
Si cu Lãn'a, mãndra flóre!
Cãt'a suie prin bradisiu
Pãna ese'n luminisiu,
Susu la Sieptele-ivóre,
Unde ãrna-i viscolu mare,
Ër in dilele lui Maiu
Crescu prin ãrba flori de raiu.

II.

Dar din satu cine sosesc
Pe haiduci de-i urmaresce!

*) Acãsta este un'a din acele barbarii selbatece, care in tier'a nãstra se mai vedu pretotindeni, la magiari si la romani, inca si la multi sasi. In tierile civilizate maltratarea viteloru este supusa prin legi la pedepse grele in bani si inchisóre; ãra preotii isi tãnu de datorintia crestinãsca, prin urmare si humanitaria, a invetiã si muştrã pe poporu nu numai in viãt'ã socialã, ci chiaru in predice bisericesci, daca observã cã poporenii loru sunt crudi si barbari cu vitele, cãci prin acea barbaria ómenii se degrada sub vite, isi facu si loru daune grele. Se ãsa si multime de societati contr'a maltratãrei si tirãniãei animãlelor. Ce bite aru fi fostu, daca §. 16 din statutulu comitatului Sibiiu (Obs. Nr. 12) s'aru fi simplificatu si in acãsta intielesu si daca s'aru generalisã preste tota.

Red.

...Sunt parintii pagubasi
Si ai satului nuntasi
Si cu mirele in frunte,
Toti voinici cu flinte crunte.
Cãndu d'acasa au plecatu,
Ei cu totii au juratu
Pe haiduci se-i pedepsãca,
Pe Lãn'a s'o desrobãsca;
Cã-i frumãsa cã o stea,
Toti la jocu cã mi-o prindea,
Si s'opria chiar mãndrulu sóre
S'o privãsca 'n hor'a mare
Si'n cositie-i trimetea
Sarãtari prin raz'a sa.
...Ër acumu ea retacesce
Imbracata haiducesce!

III.

Susu haiducii urcu mereti
Pãn'n vãrfu de Penteleu
Si'n padure se oprescu
Si-unu focu mare ocolescu.
Cãt'a siede haiducesce,
Bea, mãnanca, chiucesce.
...Numai Lãn'a sta privindu,
Planuindu si totu gãndindu,
Cum se scape d'asta sórte
Pe viãtia ori pe mórte!

IV.

Capitanulu cu blandetie
Ii vorbia de frumusetie
Si de salbe si d'amoru
Numai s'uite vechiulu doru
Si cu elu in haiducie
Se traiesca cã sotia.
— Trista Lãn'a-i respundea:
„Viãtia mea e 'n mãn'a ta,
Dar se scii c'a mea iubire,
Traifulu dulce, fericire,
Num' atuncea vei gustã,
Cãndu tu codru vei lasã
Si-aste flinte si pistóle
Le-i schimbã 'n feru d'ogóre
Si'ti vei face caru cu boi,
Se n'ai grija de nevoi.
— Caru cu boi si plugu si casa
Amu avutu si turma-alãsa;
Dar unu grecu, ciocoiu cumplitu,
Cu zapciulu invoitu,
Cu incetulu me pradara
Si in codru m'afundara!
...Si d'aici nu voiu esã
Pãna ce nã le-oi platã.
...Ti-a venitu acum'a rendulu
Se-ti vedemu credint'ã, gãndulu:
Mergi adi mãndro de pazescu
Si pe data ne vestescu
Cãndu pe culme vei vedea
Cã ne calca poter'a.

V.

Fat'a ese din bradisiu
Si pazescu 'n luminisiu,
Totu gãndindu c'au se sosãsca
Cei ce au s'o desrobãsca.
Cãtra sãra si zãria
Poterãsii cum venia
Priu ninsóre susu pe munte

Chiar cu mirele in frunte.
 ... Lén'a multu se 'nveselea
 Si pe nume fi si chiamá.
 Dar e viscolulu prea mare,
 Si-alu ei glasu resunetu n'are:
 In desiertu ea le-a strigatu
 Ca se nu'si faca pecatu,
 Ca-i e portulu haiducescu,
 Dar e peptulu femeiescu:
 Poterasii n'audira,
 De departe mi-o ochira
 Si unu glonte o nimeria,
 La pamentu o si culcá.
 ... Cine 'n peptu mórtea-i trimise!
 ... Alu ei mire ce venise
 Din robie a o scapá
 Si-a ei frunte a'nconuná,
 Cum se cade la mirésa
 Si a muntiloru craiésa!

VI.

... — Pe cându poter'a gonía
 Pe haiduci-i risipia,
 Lén'a 'n sânge se scaldá,
 Si-aci sufletulu isi dá!
 ... — Parinti, mire o gasira
 Si cu totii o jalira:
 Er cu preotulu din satu
 Se gatira de 'ngropatu
 Si facura-o inmortentare
 Chiar aci pe culmea mare!
 ... — Si de-atunci ori cine trece,
 Vede-aci o pétra rece
 P'o movila de pamentu:
 E alu fetei tristu mormentu!

(Din poeziile lui Sioimescu).

PARTEA OFICIALA.

Procesu verbalu

alu comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, luat in siedinti'a dela 15 Februaru st. n. 1884.

Presiedinte: Iacobu Bolog'a, vice-presiedinte. Membrii presenti: I. V. Russu, Dr. Il. Puscariu, I. Popescu, G. Baritiu, E. Brote, cassariu, Dr. I. Crisianu, bibliotecariu.

Secretariu: Dr. D. P. Barcianu.

20. Cassariulu Asociatiunei aduce la cunoscintia, cá ratiociniulu pentru timpulu dela adunarea generala din Deesiu pâna la 31 Decembre 1883 este terminatu si cá pentru a se puté raportá asupr'a lui in siedinti'a procsima, ar fi consultu a se predá unei comisiuni, esmise din siedinti'a presenta.

— Spre sciintia cu aceea, cá in comisiunea de censurare a ratiociniului se alegu dd.: V. Romanu, P. Cosm'a si B. P. Harsianu.

21. Cassariulu insarcinatu din siedinti'a dela 18 Septembrie a tr. pentru a face propuneri de esecutare a reparaturiloru la cas'a Asociatiunei, raportéza, cá dupa o revisiune amenuntita a planului cu architectulu, a consultatu si pre comisiunea edila a comitetului, asupr'a esecutarei acelu

adaptari si reparaturi. Resultatulu este, cá comisiunea amintita s'a pronunçiatu pentru sistarea tuturor reparaturelu mai insemnate, pâna nu se va decide ceva definitivu in privinti'a zidirei edificiuului, menitu pentru scól'a de fete.

— Spre sciintia, acceptandu-se vederile comisiunei, cu privire la amanarea reparaturelu.

22. Din partea presidiului se aduce la cunoscintia, cá in conformitate cu conclusulu comitetului din siedinti'a trecuta, comisiunea esmisa s'a prezentatu la siefulu comitatului Sibiu, pentru a-lu rugá se midiulocésca, cá edificiuulu ce se intentionéza a se adaoge la edificiuulu presentu comitatensu, se se zidésca in spre parculu „Soldisch“, cu abatere dela planulu stabilitu de mai nainte.

Pentru a avé motivu de a reveni asupr'a acestui planu, dlu comite supremu a recomandat a se face o cerere in cauza, adresata oficiului comitatensu si pe bas'a acestor'a comisiunea a si elaboratu o cerere, care dupa ce va fi subscrisa de toti proprietarii vecini cu cas'a Asociatiunei si cu parculu „Soldisch“, se va presentá oficiului comitatensu.

Cetindu-se acésta cerere

— comitetulu o adópta in întregu cuprinsulu ei, insarcinandu pre birou, cá provediuté cu subscrierile veciniloru se o presente oficiului comitatensu.

23. Secretariulu presenta adres'a avocatului A. Munteanu din Deesiu, sosita aici indata dupa siedinti'a ultima a comitetului, in caus'a afacerii lasamentulu dela I. Titie. In acestu raportu se arata, cá realitatea de casa data de repausatulu Titie in stapanirea Asociatiunei, s'a vendutu si cu unu cumperatoriu s'au incheiatu contractu, care se asterne spre intarire.

— Resultandu din acestu raportu alu avocatului plenipotentiatu unele impregiurari, cari nu sunt in deplina conformitate cu testamentulu si cu decisiunile anterióre ale comitetului, tóte actele relative la amintitul lasamentu se decide a se dá conmembrului advocatu P. Cosma spre dare de parere din punctu de vedere juridicu.

24. Tipografi'a archidiecesana presenta unu contu despre 263 fl., cá spese de tipariu si expeditiune a „Transilvaniei“ pre semestrulu alu II-lea alu anului 1883.

— Se aviséza cass'a Asociatiunei a licuidá sum'a de 263 fl. v. a. din positiunea votata in bugetulu anului 1883 pentru tiparirea fóiei Asociatiunei.

25. Secretariulu raportéza, cá in urm'a concursului scrisu a 2-a óra pentru unu ajutoriu de 100 fl. pentru invetiacei de vre-o meserie mai perfectionata in lemnaritu, menitu cu preferintia pentru tineri din muntii apuseni, de si s'au atrasu de a dreptulu atentiunea comitetului despartimentulu acelu parti, nu au intratu nici o cerere dela tineri din muntii apuseni, ci numai un'a singura, dela unu tineru din Gherl'a cu numele I. Fluerasiu, care nu dovedesce cá profeséza o astfelu de meserie.

— Nefindu cererea presentata pe deplinu instruita, ajutoriulu nu se confera, ci remane a se adaoge la fondu.

26. Inspectorulu reg. ung. silvanalu alu Vidrei de josu, aratandu, cá de lasamentulu repausatulu Avramu Iancu se tine o móra de pe hotarulu Vidrei, pentru a carei folosire a avutu contractu cu erariulu, provóca pre comitetu a reinnoi acestu

contractu până la 15 Fauru a. c. căci altcum directiunea pa-
durilor erariale va intentá procesu. (Nr. exh. . . .)

— De óre-ce comitetulu dupa repetite urgitari, nici până
la datulu siedintei presente nu a primitu dela avocatulu
M. Nicola, raportulu finalu in caus'a lasamentulu lui Avram
Iancu, si de óre-ce din acésta cauza nici cunoscintia nu are
despre afáceria mórei amintite, decide a insarciná pre numi-
tulu d. avocatulu cu cercetarea starei lucrului, cu contractulu
si eventualu cu subscrierea lui de nou in numele Associatiu-
nei. Despre acést'a dispositiune sè se insciintieze si on. ins-
pectoratu silvanalu.

27. Iacobu Stoica, invetiacele de papucariu in Fagarasiu
cere a i se votá si pe anulu curentu, ajutoriulu folositu de
densulu in a. 1881. (Nr. 44/1884.)

— Nefiindu de presentu disponibile ajutóre pentru in-
vetiacei de meserii, cererea nu se póte impliní.

28. Adam Silagyi, elevu alu scólei de agricultura reg.
ung. din Clusiu-Manasturu, cere unu imprumutu de 50 fl.
pentru a puté terminá studiile incepute. (Nr. exh. 47/1884.)

— De óre-ce petentulu chiar până acumu i s'a votatu
unu imprumutu cu scopulu amintitu de densulu, comitetulu
nu se afla in positiunea a-i votá unu imprumutu nou.

29. Secretariulu raportéza, cá la stipendiulu vacantu,
menitu pentru tineri ascultatori la institutul agronomicu din
Clusiu-Manasturu, la a 2-a escriere a concursului nu s'a pre-
sentatu nici unu concurrentu.

— Spre sciintia, avendu a se adaoge stipendiulu necon-
feritu la fondu.

30. Mari'a Turturianu, eleva la institutul preparandialu
de statu in Clusiu, cere a i se lasá in folosire si pe anulu
scol. 1883/4 stipendiulu in marime de 133 fl. v. a. (Nr. exh.
49/1884.)

— Fiindu stipendiulu acordatu elevei Mari'a Turturianu,
ficsatu in budgetulu anului 1884 cu 100 fl. v. a., nu cade in
competenti'a comitetului a acordá vre-unu stipendiu in suma
mai mare decâtu a fostu stabilita de adunarea generala. Cátu
privesce inse stipendiulu acordatu, petent'a e avisata a se con-
formá decisiunei comitetului de sub Nr. 492/1883 si Nr.
496/1883.

31. Stipendistii: Andressi Alesandru, stud. de a VIII cl.
gimnasiala in Naseudu; Iosifu Moianu, elevu alu scólei de
sculptura in lemnu din Sacele; Vincentiu Tolanu, elevu de cl.
a V-a reala din Odorheiu, si stipendistele Rozali'a Muresianu
eleva a scólei de industrie din Clusiu, Mari'a Turturianu, eleva
in cl. a III-a a institutului pedagogicu de statu din Clusiu,
presenta atestatele scolare de pe semestrulu I dovedindu celu
dintaiu progresu eminentu, ceilalti bunu si indestulterioru.

— Spre sciintia, avendu a li se retrimite atestatele.

32. Directiunea despartimentului X (Clusiu) presenta
procesulu verbale alu adunarei generale a despartimentului,
tinuta la 9 Ianuariu a. c. in Clusiu.

Din trensulu se vede:

a) cá s'a emisu o comisie pentru studiarea afacerii cu
fondulu convictului pentru tractulu Faragau;

b) cá e recercatu comitetulu centralu a tipari din 3 in
3 ani consemnarea tuturoru membriloru Associatiunei;

c) cá in cass'a despartimentului se afla 22 fl. 14 cr. v. a.
pentru acoperirea trebuintieloru despartimentului;

d) cá fondulu pentru stipendii alu parochului gr. cat.
din Grindu, N. Tamasiu, aflatoriu in administrarea subcomite-
tului i s'ar urcá la sum'a de 4337 fl., ear fondulu pentru
ridicarea unui monumentu in memori'a Drului S. Romontiai
la sum'a de 434 fl.;

e) cá s'a incassatu dela membrii vechi ai Associatiunei
60 fl., cari s'au transpusu comitetului centralu;

f) cá s'a alesu noulu subcomitetu in persónele d-loru:
Dr. Gr. Sflasi directoru, si G. Popu, V. Rosiescu, B. Podóba,
Leontinu Popu, Iuliu Coroianu si Emericu Popu, ca membri
in comitetu;

g) cá s'a decisu inprocesuarea debitoriloru, cari nu pla-
tescu regulatu interesele dupa capitalurile imprumutate. (Nr.
exh. 51/1884.)

— Comitetulu decide:

ad a) pentru a aduce unu conclusu definitivu, se astepta
presentarea unui raportu amenuntitu dela subcomitetu, in
caus'a starei afacerii cu fondulu tractului Faragau;

ad b) evidentiá despre membrii Associatiunei se va face
in curendu, cu ocasiunea si a altoru regulari din partea cassei;

ad c) despre sumele folosite de subcomitetu pentru aco-
perirea trebuintieloru despartimentului, sè se faca conformu
§. 18 alu regulamentului, bugetu in regula;

ad d) fondurile: de stipendii, alu parochului N. Tamasiu
si pentru ridicarea monumentului Drului S. Romontiai, afla-
tóre de presentu in administrati'a subcomitetului, subcomite-
tulu in conformitate cu cuprinsulu generalu alu „Regulei
mijlóciloru pentru ajungerea scopuriloru Associatiunei“, care
nu dá despartieminteloru dreptulu de a administrá ele, cá
organe ajutatóre ale comitetului centralu, vre-o avere sepa-
rata, si in specialu in conformitate cu §§. 12, 17 si 20 ai
acelui regulamentu si in conformitate cu conclusulu de dto
3 Aprilie 1877 Nr. 86 — pentru mai marea corectitate si si-
guritate a administraturei si a averei, e recercatu a transpune
amintitele fonduri in administratiunea comitetului centralu;

ad e) si f) incassarea tacseloru fiindu primite la cassa
si reconstituirea subcomitetului servesce spre sciintia;

ad g) Subcomitetulu e avisatu cá, in calitatea sa de or-
ganu ajutatoriu alu Associatiunei transilvane, la realisarea sco-
puriloru ei si in casulu specialu si pe viitoriu in alte casuri
análoge, sè se retina a intreprinde procese cá cele amintite
sau altele análoge, căci prin o astufeliu de procedura, nefiindu
representantu imputernicitu alu Associatiunei, s'ar puté numai
periclitá despartimentulu in specialu si s'ar puté compromite
chiar si Associatiunea si scopurile ei.

Sibiu d. u. s.

Iacobu Bologa m. p.,
v.-presiedinte.

Dr. D. P. Barcianu m. p.,
secretariu alu II-lea.

Autenticarea acestui procesu verbale se concrede
d-loru: Rusu, Dr. Puscariu, Popescu.

I. Popescu m. p.

I. Dr. H. Puscariu m. p.

V. Rusu m. p.

Bibliografia.

— Din Almanachulu publicatu de cătra societatea academica „Romani'a juna“ se mai afla exemplarie. Dori-torii de a avé acea carte bine primita de cătra publiculu ce-toriu, sè se adreseze la Vien'a cătra comitetulu societătiei numite VIII lange Gasse 4. Pretiulu unui exemplariu inlăin-trulu monarhieii este împreuna cu porto 2 fl. 15 cr., pentru Romani'a 5 lei 70 bani.

— Istori'a pentru inceputulu Romaniloru in Daci'a, întocmita de Petru Maioru de D.-San-Martinu, pro-topopu si la inaltulu craiesculu consiliu locotenentialu alu Un-gariei craiescu alu cărtiloru revisoru. Editiunea a trei'a trans-crisa cu litere latine. Budapest'a si Gherl'a 1883.

Mare bunatate a facutu societatea Petru Maioru, adeca junimea academica romana din Budapest'a cu acesta publicatiune in editiunea a trei'a. Din editiunea antaia a istoriei lui Petru Maioru abia se mai afla la cate unu romanu octogenariu ici-colea exemplarie. Din editiunea a dou'a feri-citulu Georgie Malinescu trimisese lui G. Baritiu, pe atunci redactoru alu „Gazetei Transilvaniei“ si „Foiiei“ 100 exemplarie, spre ale petrece din Brasiovu mai departe in tierra si a darui mai multe pe la scolele romanesci; dara in Aprile 1849 incarcandu-le secuii insurgenti din bibliotec'a lui, le-au dusu la S.-Szt.-György si le-au vendutu la piperiu pe cate nu le-au arsu.

Unii mari eruditi romani din acestea timpuri dicu, ca istori'a lui Petru Maioru nu are calitatile unei istorii precum se scrie ea in dilele nostre. Dicemu si noi ca densii; ne per-mitemu inse a intrebá:

Asia cum este scrisa acea istoria remasa dela Petru Maioru, cuprinde ea adeveruri si numai adeveruri istorice? Se nege acestu lucru cine ilu póte. Dara ca acelea adeveruri nu sunt puse in ordinea in care ar sta mai bine, mai regulatu si ca nu sunt de ajunsu acelea adeveruri? Vei se intri intru o mina, intru o pestera vasta si intunecosa, sau in catacombele dela Rom'a ori in cele dela Paris, in care nu ai mai fostu si nu le cunosci, pui inse conditiune, ca se nu iti aprinda o simpla lampa sau falinariu, ci pretindi indata gazu aerianu sau lu-mina electrica, numai cu acesta conditiune vei se intri. Dara inainte cu 80 si cu 100 de ani romanii aveau numai factióre de cera, lumini de seu si prea adesea „opaitiu“ din calti muiati in seu, sau factii de bradu sau nici atata; ei se culcau si se sculau pe intunerecu. Istori'a lui Petru Maioru si totu ce au scrisu betranii nostrii sub domni'a censurei celei mai crude, au fostu totu atatea factii de cera puse in man'a romaniloru. Se le faca acuma nepotii loru lumina electrica cu atatu mai virtosu si cu pasu atatu mai acceleratu, cu catu eta ca se afla chiar astadi nu numai straini, ci chiar si indi-vidi carii inca totu mai cutedia a se numi de romani, insul-tatori ai numelui de romanu, carii pretindu ca poporul ro-manescu intregu se se dea de bastardu, de poporu fara ori-gine, fara arbore genealogicu si fara nume legitimu.

Recomandamu lectoriloru schiti'a biografica si precuven-tarea editoriloru puse in fruntea acestei editiuni. Red.

— Au mai aparutu urmatorele volume publicate de acade-mi'a romana si se afla de vendiare la librari'a Socecu et Comp. :

1. Operele principelui Demetriu Cantemiru.

Tom. VI: Istori'a ieroglifica (opera originala inedita, scrisa in limb'a romanésca la 1704). Compendiolum univesae lo-gices institutionis. Encomium in J. B. Van-Helmont et vir-tutem physicis univesalis doctrinise eius. Cu mai multe fac-

simile si stampe lucrate de Demet. Cantemiru, unele separate si altele intercalate in textu. Pretiulu 10 lei.

Tom. VII: Vita Constantini Cantemyrii cognomento senis Moldaviae Principis. Collectanea orientalia. Publicate dupa manuscrisele din bibliotec'a museului asiaticu din St. Peters-burg. Pretiulu 2 lei.

2. Pravil'a bisericésca numita cea mica, tiparita antaiu la 1640 in manastirea Govora; publicata acum in transcrip-tiune cu litere latine. Pretiulu 2 lei.

Din analele academiei romane s'au publicatu urmatorele memorii si notitie, si se afla de vendiare la librari'a Socecu et Comp. :

1. Viéti'a si operele lui Petru Maioru, discursu de re-ceptiune alu dlui A. M. Marienescu si respunsulu dlui V. A. Urechia. Pretiulu 1 leu 20 bani.

2. Manunchiu din manuscrisele lui G. Saulescu. Ra-porturi de domni S. Fl. Marianu. N. Ionescu, T. Maiorescu si Iacobu Negrutiu. Pretiulu 60 bani.

3. Espositiunea dela München din anulu 1882 de Em. Bacaloglu. Pretiulu 20 bani.

4. Despre icónele miraculóse dela Athon de provenintia romana, de episcopulu Melchisedecu. Pretiulu 20 bani.

5. Raportu asupr'a caletoriei la minele Sarmisegetusei si a informatiuniloru adunate la faci'a locului de George Ba-ritiu. Pretiulu 30 bani.

6. Prophylaxia Pelagrei de dr. I. Felix. Pretiulu 50 bani.

— Dare de séma asupr'a congresului alu patrulea internationalu de igiena, tinutu la Genev'a in lun'a Septembre 1882, de dr. I. Felix, membru academiei romane, Estrasu din analele academiei romane, seri'a II, tom. VII, sect. II, me-morii si notitie. Pretiulu 40 bani. — Bucuresci, 1884. Ti-pografia academiei romane. (Laboratorii romani), strad'a acade-miei 26.

— Buletinu, publicatu prin ingrigirea dlui G. I. La-hovari, secretariu-generalu alu societatiei geografice. Anulu alu IV. — Bucuresci, 1884. Stabilimentu graficu Socecu & Teclu strad'a Bursie 96.

— Indreptariu practiculu pentru pastorii sufletesci. Compusu de Titu Budu, parochu, protopopu si asesoru con-sistorialu. 701 pagine. O carte forte necesaria pentru parochi in functiunile loru multiple afara din bisericu. Pretiulu 2 fl. 50 cr. v. a. — Gherl'a, 1884. Tipografia diecesana.

— Studie asupr'a constitutiunei Romaniloru sau espli-carea pactului nostru fundamentalu din 1 Iuliu 1866. Pre-5 lei. — Bucuresci, 1884. Tipografi'a Nic. Mihulescu, calea Victoriei 32.

— Schitie geografice de Nicolae Finescu. — Graz, 1884. Editur'a lui Paul Cieslar.

— Dorinu, drama in 5 acte si in versuri de Vasile Rusanescu. Pretiulu 2 lei. Bucuresci, 1884. Tipo-litografi'a Dor. P. Cucu, Bulev. Elisabet'a.

— Unu pericolu nationalu, de dr. I. C. Dra-gescu. — Ploiesci, 1884. Tipografi'a progresulu.

— Cidulu (1646), tragedie in 5 acte. Traducere de Al. G. Draghicescu, sub-locotenentu de artilerie. Pretiulu 2 lei. Bucuresci, 1884. Tipo-litografi'a Dor. P. Cucu, Bulev. Elisabet'a.